

SÉANCE PLÉNIÈRE

du

MERCREDI 28 NOVEMBRE 2012

Après-midi

PLENUMVERGADERING

van

WOENSDAG 28 NOVEMBER 2012

Namiddag

La séance est ouverte à 14.16 heures et présidée par M. André Flahaut.
De vergadering wordt geopend om 14.16 uur en voorgezeten door de heer André Flahaut.

Le **président**: La séance est ouverte.
De vergadering is geopend.

Une série de communications et de décisions doivent être portées à la connaissance de la Chambre. Elles seront reprises sur le site web de la Chambre et insérées dans l'annexe du compte rendu intégral de cette séance.

Een reeks mededelingen en besluiten moeten ter kennis gebracht worden van de Kamer. Zij worden op de website van de Kamer en in de bijlage bij het integraal verslag van deze vergadering opgenomen.

Ministres du gouvernement fédéral présents lors de l'ouverture de la séance:
Tegenwoordig bij de opening van de vergadering zijn de ministers van de federale regering:
Laurette Onkelinx, John Crombez

Excusés

Berichten van verhindering

Philippe Blanchart, Myriam Delacroix-Rolin, Corinne De Permentier, Denis Ducarme, Patrick Moriau, Jan Van Esbroeck, pour raisons de santé / wegens gezondheidsredenen;
Sophie De Wit, Barbara Pas, congé de maternité / zwangerschapsverlof;
Carl Devlies, Isabelle Emmerly, Vincent Van Quickenborne, pour devoirs de mandat / wegens ambtsplicht;
Georges Dallemagne, Sabien Lahaye-Battheu, Yvan Mayeur, en mission à l'étranger / met zending buitenslands;
Bruno Valkeniers, empêché / verhinderd;
François-Xavier de Donnea, ONU / OVN.

Les ministres Sabine Laruelle, Pieter De Crem et Hendrik Bogaert sont retenus à l'étranger par des réunions ou des missions.

01 **Ordre du jour**

01 **Agenda**

Conformément à l'avis de la Conférence des présidents de ce matin, je vous propose d'inscrire à l'ordre du jour de la séance plénière de cet après-midi le projet de loi portant des dispositions fiscales et financières (n°s 2458/1 à 4).

Overeenkomstig het advies van de Conferentie van voorzitters van deze voormiddag, stel ik u voor op de agenda van de plenaire vergadering van deze namiddag het wetsontwerp houdende fiscale en financiële bepalingen (nrs 2458/1 tot 4) in te schrijven.

Pas d'observation? (*Non*)
Il en sera ainsi.

Geen bezwaar? (*Nee*)
Aldus zal geschieden.

Projets et propositions

Ontwerpen en voorstellen

02 **Projet de loi modifiant la loi du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés, en vue d'instaurer une cotisation spéciale pour 2012 à charge des secrétariats sociaux agréés (2441/1-3)**

02 **Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers, met het oog op het opleggen van een bijzondere bijdrage in 2012 ten laste van de erkende sociale secretariaten (2441/1-3)**

Discussion générale

Algemene bespreking

La discussion générale est ouverte.
De algemene bespreking is geopend.

02.01 **Franco Seminara**, rapporteur: Monsieur le président, je renvoie au rapport écrit.

02.02 **Miranda Van Eetvelde** (N-VA): We hebben in de commissie al het woord gevoerd over voorliggende tekst en al heel wat van onze vragen gesteld.

Op een punt kom ik graag terug, namelijk op de heffing van 5 miljoen euro. Men heeft ons toen gezegd dat de sociale secretariaten de opgelegde heffing van 5 miljoen euro niet moeten doorrekenen aan de bedrijven. Dat zou niet nodig zijn, althans volgens de heer Courard in de commissie, maar hij kon dat toen niet bewijzen.

Maar wat zien we nu? De sociale secretariaten zullen door de extra heffing van 5 miljoen euro dit jaar, en oplopend naar 10 miljoen euro in 2013 en 15 miljoen euro in 2014, niet anders kunnen dan de gederfde inkomsten door te rekenen aan de bedrijven, anders zullen ze het hoofd niet meer boven water kunnen houden.

Hiervoor verwijs ik naar een artikel uit *Knack* van gisteren, waarin Chris Swolfs, de voorzitter van de Unie van Sociale Secretariaten, aan de noodrem trok. Jos Gijbels deelde een tijdje geleden in *De Tijd* dezelfde analyse.

We denken dat we met die werkwijze de belangrijkste vorm van inkomsten van de sociale secretariaten afnemen. De maatregel is volgens ons dan ook een verdoken lastenverhoging voor de bedrijven. De regering maakte zich vorige week heel sterk dat zij met een relanceplan voor bedrijven zuurstof zou geven aan de bedrijven. Doch, dat blijkt nu een loze belofte, aangezien zij nog geen week later al met een lastenverhoging komt.

Le **président**: Quelqu'un demande-t-il encore la parole? (*Non*)
Vraagt nog iemand het woord? (*Nee*)

La discussion générale est close.
De algemene bespreking is gesloten.

Discussion des articles

Bespreking van de artikelen

Nous passons à la discussion des articles. Le texte corrigé par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 85, 4) **(2441/3)**

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan. De door de commissie verbeterde tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 85, 4) **(2441/3)**

Le projet de loi compte 3 articles.
Het wetsontwerp telt 3 artikelen.

Aucun amendement n'a été déposé.

Er werden geen amendementen ingediend.

Les articles 1 à 3 sont adoptés article par article.

De artikelen 1 tot 3 worden artikel per artikel aangenomen.

La discussion des articles est close. Le vote sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.

De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over het geheel zal later plaatsvinden.

03 **Projet de loi portant exécution de Conventions internationales diverses en matière de responsabilité civile pour la pollution par les navires, concernant des matières visées à l'article 78 de la Constitution (2395/1-3)**

- Projet de loi portant exécution de Conventions internationales diverses en matière de responsabilité civile pour la pollution par les navires, concernant des matières visées à l'article 77 de la Constitution (2396/1-2)

03 **Wetsontwerp houdende uitvoering van verscheidene Internationale Verdragen inzake de burgerlijke aansprakelijkheid voor verontreiniging door schepen, met betrekking tot aangelegenheden als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet (2395/1-3)**

- Wetsontwerp houdende uitvoering van verscheidene Internationale Verdragen inzake de burgerlijke aansprakelijkheid voor verontreiniging door schepen, met betrekking tot aangelegenheden als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet (2396/1-2)

Je vous propose de consacrer une seule discussion à ces projets de loi. (*Assentiment*)

Ik stel u voor één enkele bespreking aan deze wetsontwerpen te wijden. (*Instemming*)

Discussion générale

Algemene bespreking

La discussion générale est ouverte.

De algemene bespreking is geopend.

Mme Karine Lalieux, rapporteur, renvoie à son rapport écrit.

Quelqu'un demande-t-il la parole? (*Non*)

Vraagt iemand het woord? (*Nee*)

La discussion générale est close.

De algemene bespreking is gesloten.

Discussion des articles

Bespreking van de artikelen

Nous passons à la discussion des articles du projet de loi n° 2395. Le texte corrigé par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 85, 4) **(2395/3)**

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan van het wetsontwerp nr. 2395. De door de commissie verbeterde tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 85, 4) **(2395/3)**

Le projet de loi compte 12 articles.

Het wetsontwerp telt 12 artikelen.

Aucun amendement n'a été déposé.

Er werden geen amendementen ingediend.

Les articles 1 à 12 sont adoptés article par article.

De artikelen 1 tot 12 worden artikel per artikel aangenomen.

La discussion des articles est close. Le vote sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.

De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over het geheel zal later plaatsvinden.

Nous passons à la discussion des articles du projet de loi n° 2396. Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 85, 4) **(2396/1)**

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan van het wetsontwerp nr. 2396. De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 85, 4) **(2396/1)**

Le projet de loi compte 3 articles.
Het wetsontwerp telt 3 artikelen.

Aucun amendement n'a été déposé.
Er werden geen amendementen ingediend.

Les articles 1 à 3 sont adoptés article par article.
De artikelen 1 tot 3 worden artikel per artikel aangenomen.

La discussion des articles est close. Le vote sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.
De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over het geheel zal later plaatsvinden.

04 **Projet de loi portant des dispositions diverses en matière de justice (2429/1-8)**

- Proposition de loi modifiant la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive en ce qui concerne la surveillance électronique (31/1-2)

- Proposition de loi modifiant la loi relative à la détention préventive afin d'instaurer une surveillance électronique (1209/1-2)

04 **Wetsontwerp houdende diverse bepalingen betreffende Justitie (2429/1-8)**

- Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis voor wat betreft het elektronisch toezicht (31/1-2)

- Wetsvoorstel tot wijziging van de wet betreffende de voorlopige hechtenis met het oog op de invoering van het elektronisch toezicht (1209/1-2)

Propositions déposées par:

Voorstellen ingediend door:

- 31: Renaat Landuyt

- 1209: Sabien Lahaye-Battheu, Carina Van Cauter, Patrick Dewael

Discussion générale

Algemene bespreking

La discussion générale est ouverte.
De algemene bespreking is geopend.

04.01 **Stefaan Van Hecke**, rapporteur: Mijnheer de voorzitter, ik verwijs naar mijn schriftelijk verslag.

04.02 **André Frédéric** (PS): Monsieur le président, madame la ministre, le projet de loi portant des dispositions diverses en matière de justice, soumis à notre vote de demain, aborde notamment la thématique des armes. La disposition soumise au vote est en rapport avec le projet d'arrêté royal tendant à retirer certaines armes à feu de la liste des armes à feu d'intérêt historique, folklorique ou décoratif, réputées armes en vente libre.

Cette modification fait suite à divers événements dramatiques qui se sont produits chez nous et chez nos proches voisins. Les premiers éléments communiqués ont inquiété les participants aux marches folkloriques et les collectionneurs. Mon intervention et la question que je vous ai posée hier visent à rassurer ces personnes quant aux modifications qui les concerneront donc demain.

L'exposé des motifs du projet de loi dispose que des mesures transitoires souples devront être prévues pour les personnes possédant déjà de telles armes lors de l'entrée en vigueur de cette mesure. Vous m'avez également déclaré hier que, je vous cite: "Rien ne changera pour les armes à poudre noire, les armes neutralisées, les armes utilisées lors des marches folkloriques et des reconstitutions historiques. Ces détenteurs devront déclarer leurs armes et ils recevront une autorisation de détention s'ils ne représentent aucun danger, bien évidemment, pour l'ordre public. Les collectionneurs agréés pourront ensuite inscrire leurs armes dans le registre sans faire d'autre démarche. Il sera également plus simple de se faire agréer comme collectionneur de ces armes. Pour les tireurs, rien ne changera."

Mme la ministre, l'objectif partagé par tous est la protection des vies humaines et certainement pas

d'imposer des contraintes à d'honnêtes citoyens qui ne posent aucun problème au quotidien. Il convient surtout de s'attaquer au trafic d'armes illégal et, dès lors, d'améliorer la sécurité de tous. Cette mesure s'inscrit d'ailleurs dans le Plan national de sécurité 2012-2015, qui vise également la lutte contre le trafic d'armes à feu dites lourdes.

Je profite donc de l'occasion, madame la ministre, pour vous inviter, vous et votre collègue en charge de l'Intérieur, à venir rapidement en commission présenter un état des lieux des mesures prises jusqu'à présent et de l'impact de ces mesures sur la sécurité de nos concitoyens.

04.03 Sonja Becq (CD&V): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, dit eerste ontwerp houdende diverse bepalingen bevat verscheidene regelingen met betrekking tot de strafwet en de strafuitvoering, regelingen waarmee wij ons globaal akkoord kunnen verklaren. Wij hebben dat ook in de commissie gezegd. Ik denk onder andere aan de maatregelen inzake het elektronisch toezicht, de beperking van de detentie en de voorlopige aanhouding.

Tegelijkertijd wil ik nog een aantal aandachtspunten naar voren brengen, die wij ook in de commissie hebben aangebracht, om er zeker van te zijn dat ze mee opgevolgd en geacteerd worden.

Ten eerste, wij staan achter de maatregelen inzake de thuishechtenis onder elektronisch toezicht. Wel mag de maatregel er niet toe leiden dat de voorlopige hechtenis wordt uitgebreid. Wij rekenen erop dat het een substitutiemaatregel is en dat er voldoende controle is. Dat zal ook mee afhangen van de rechtbank die zich uitspreekt over een voorlopige hechtenis, al dan niet via elektronisch toezicht.

Wij zijn verheugd dat er, zoals we met aandrang hebben gevraagd, na 18 maanden een evaluatie komt. Wij menen dat het belangrijk is om de maatregel op dat moment te evalueren op zijn meerwaarde en op het effect ervan.

Wat we ook belangrijk vinden, zijn de wijzigingen in verband met de persoonlijke verschijning. Wij zijn voorstander van videoconferenties en andere technische mogelijkheden, waarnaar u in de toelichting verwijst. Tegelijkertijd willen wij dat de verdachte het recht behoudt om in persoon te verschijnen en zich niet in rechte te laten vertegenwoordigen door zijn advocaat. Wij menen dat het principe van de persoonlijke verschijning gegarandeerd moet blijven.

Wat de strafverzwaring voor geweld tegen cipiers en NMBS-personeel betreft, begrijpen wij het signaal dat u in verband met geweldfeiten wil geven. Wij willen ook de ernst van dergelijke feiten beklemtonen. Tegelijkertijd vragen wij u opnieuw om erover te waken dat er ook effectief zou worden vervolgd. Het mag immers niet alleen gaan om een strafverzwaring zonder effect op het terrein.

Wat de straffen betreft, moet u volgens ons het engagement aangaan om ervoor te zorgen dat er geen disproportionaliteit ontstaat tussen de feiten en de straffen. Dat element werd ook door de Raad van State aangehaald, maar toch vragen wij van u dat engagement. Wij vragen dat ook voor een ander wetsontwerp dat nog naar de Kamer zal komen.

Wij zijn ook blij dat de correctionalisering mogelijk blijft en dat daarvoor een amendement werd goedgekeurd.

Mevrouw de minister, ten slotte wil ik nog een bekommernis inzake de inzage en het afschrift van het strafdossier uiten. Op dat vlak is er toch sprake van een serieuze uitbreiding. Wij hebben gezegd het ontwerp te zullen steunen, ook voor de benadeelde persoon, maar wel met wat reserves. Zo vragen wij dat u heel veel aandacht geeft aan de manier waarop deze maatregelen worden uitgevoerd. Op dit moment wordt immers het argument gehanteerd dat de benadeelde persoon op die manier zijn dossier kan inkijken en te weten kan komen of hij zich burgerlijke partij moet stellen. Eigenlijk wordt hiermee de praktijk zoals die momenteel bestaat, in de wet opgenomen.

Aan de andere kant lees ik in het advies van het College van procureurs-generaal dat het College een aanzienlijke stijging van de vragen tot inzage van het dossier vreest, en dus meer administratieve formaliteiten en meer werklast voor de justitieassistenten. Die assistenten moeten immers zorgen voor de begeleiding en het informeren van de betrokkenen. Mevrouw de minister, ik hoop dat u de financiële impact en de werklastverhoging voor rechters, parketten en justitieassistenten hebt ingecalculeerd. Ook daarvoor moet u uw verantwoordelijkheid nemen.

Kortom, wij steunen het ontwerp. Wij zullen echter met veel aandacht de uitvoering ervan volgen en, indien nodig, de nadruk op een evaluatie leggen.

04.04 Kristien Van Vaerenbergh (N-VA): Mevrouw de minister, ik heb het vorige week ook al gezegd, maar ik wil u nogmaals proficiat wensen met uw eerste wetsontwerp, dat na tachtig aankondigingen eindelijk in de plenaire vergadering ter stemming ligt. Wij hebben voor die gebeurtenis deze keer echter geen feestje georganiseerd. Ik zal u ook uitleggen waarom niet.

Ik ben erg teleurgesteld. In het wetsontwerp missen wij immers een aantal zaken.

Ten eerste, uit uw wetsontwerp blijkt overduidelijk dat er geen visie op het strafbeleid is. Het ontwerp is compleet incoherent. Het bevat maar liefst negen losse, verschillende ideeën, die werden samengevoegd, wat natuurlijk kan. Bepaalde ideeën waren echter beter afzonderlijk behandeld en verdienden een afzonderlijk debat. Nu worden zij in één project gegoten, wat natuurlijk niet de beste werkwijze is.

Dat is niet het enige probleem. Ook de kwaliteit van het werk dat nu voorligt, laat om allerlei redenen te wensen over. Wat is immers het grote probleem? Uw wetsontwerp is gewoon helemaal niet aan de praktijk getoetst. Dat zegt alvast het College van procureurs-generaal. Uiteindelijk zijn onder druk van de oppositie dan toch maar schriftelijke adviezen gevraagd.

Daarin moeten wij lezen dat het wetsontwerp dat u nu voorlegt en dat toch een van de projecten is die u na aan het hart liggen, totaal niet aan de ervaringen op het terrein is getoetst.

De adviezen zijn heel duidelijk. Men wijst op fundamentele tekortkomingen en verschillende fouten, wat nogmaals aantoont dat het ontwerp niet goed is voorbereid en uw huiswerk in feite niet klaar is.

Intussen zal men de bepalingen in de praktijk moeten toepassen, maar wel zonder enige leidraad.

Ook met de toelichting van het wetsontwerp is het triestig gesteld. Ik geef u één frappant voorbeeld, mevrouw de minister. U voorziet in de mogelijkheid van thuishechtenis bij intrafamiliaal geweld! Ik stel het voorzichtig, maar dat kan toch niet uw finale instructie zijn?

Ten slotte – dit is nog een kenmerk van uw beleid – kondigt u allerhande zaken aan met de grote trom, maar niets is degelijk en grondig uitgewerkt. U stelt gewoon een oplossing voor, die niet onderbouwd is en u verpakt ze dan in de pers als één grote realisatie. In feite lost u echter niets op en blijft de puinhoop van Justitie gewoon bestaan.

Mevrouw de minister, in de commissie zijn we diepgaand ingegaan op elk aspect van het wetsontwerp. Ik zal de discussie niet herhalen, maar ik sta wel even stil bij een aantal highlights van uw project.

Ten eerste, als ik zeg dat België kampt met een probleem van overbevolkte gevangenissen, druk ik mij nog voorzichtig uit. Vandaag zijn er al 2 000 plaatsen te kort. Dan moeten we ons daarbij voorstellen dat er nog meer veroordeelden in de gevangenissen zouden moeten zitten. Bij die 2 000 zijn niet de gestraften met minder dan drie jaar meegeteld, want die straffen worden gewoon niet uitgevoerd.

Elk voorgesteld alternatief is dan ook de moeite van het onderzoeken waard. Elk alternatief dat iets aan de overbevolking zou kunnen doen, moet worden onderzocht.

Uw voorgangers begonnen al met de uitwerking van de nu ter stemming liggende maatregel. Zij vroegen een wetenschappelijk onderzoek aan bij een gespecialiseerde instantie, het NICC. Die studie moest de impact van de maatregel onderzoeken. In zijn uitgebreid rapport laat het NICC weten "dat het nieuwe elektronisch toezicht een beleidsmaatregel is, die een bijkomende en wellicht zware budgettaire inspanning zal vergen, met een naar waarschijnlijkheid eerder bescheiden, zeker geen substantiële impact op de omvang van de beklagdenpopulatie in onze gevangenissen, die bovendien is omgeven door tal van juridische en praktisch-organisatorische vraagstukken".

Dit lijkt mij een zeer duidelijke boodschap te zijn, maar u houdt blijkbaar geen rekening met deze wetenschappelijke studie. De schriftelijke adviezen die op het terrein werden aangevraagd zijn door u naar de prullenmand verwezen, en met het wetenschappelijk onderzoek doet u net hetzelfde.

In de commissie hebben wij u een aantal pertinente en praktische vragen voorgelegd. Ik som er enkele van op. Hoeveel zal het kosten? Wat met de controle? Mevrouw Becq had het daar ook al over. Zal er bij schending van de voorwaarden voldoende plaats zijn in de gevangenis? Het is toch een maatregel die de overbevolking moet oplossen? Zal het systeem er niet toe leiden dat de duur van de voorlopige hechtenis nog verlengt?

Wij hebben in de commissie nog meer vragen en praktische problemen opgesomd, maar daarop hebt u nauwelijks geantwoord. Daaruit blijkt nog maar eens dat het systeem niet werkt, onvoldoende voorbereid is en helemaal niet doordacht is.

Onder druk van de oppositie is er in ieder geval een evaluatiemogelijkheid. Mevrouw Becq heeft het er ook over gehad. Ook zij vond het blijkbaar nuttig dat het project zal worden geëvalueerd. Wij zijn in ieder geval tevreden dat er een evaluatie zal komen. Wij hadden via een amendement gevraagd dat er een proefproject zou komen. Dat is spijtig genoeg weggestemd. Nadien hebben wij via de pers vernomen dat u wel enkele proefprojecten opstart. Tijdens die proefprojecten zullen er ongetwijfeld problemen aan het licht komen op basis waarvan de wet verfijnd zal moeten worden, zodat een meer realistisch antwoord kan worden gegeven op de te verwachten problemen in de praktijk.

Mevrouw de minister, wij vinden dit project de moeite waard om te onderzoeken, maar daarbij moet u wel rekening houden met de praktische problemen.

Een tweede punt waarbij ik wil stilstaan, is de strafverzwaring voor geweld tegen cipiers en de bijkomende algemene strafverzwaring. Deze aanpassing van de wet komt er naar aanleiding van een concreet geval van agressie tegen een MIVB-personeelslid.

Mevrouw de minister, zoals ik al in de commissie gezegd heb, is geweld tegen personen, ongeacht hun functie, natuurlijk onaanvaardbaar. De oplossing die u voorstelt, een strafverzwaring, biedt de slachtoffers spijtig genoeg geen soelaas en schrikt de daders ook niet af.

Er bestaan op dit ogenblik al tal van strafverzwaringen, bijvoorbeeld voor geweld tegen buschauffeurs, dokters enzovoort. Criminelen zullen zich evenwel niet laten tegenhouden om hun daden te plegen, of de straf nu zes maanden, een jaar of vier jaar is. De oplossing die u voorstelt, is dus een pseudo-oplossing.

Wat wel nodig is, is dat krachtdadig zou worden opgetreden in probleemwijken, waarbij er verder wordt gekeken dan enkel de veiligheidspolitiek. Wat ook nodig is, is een duidelijke aanpak van criminele jongeren, wat nu hopelijk wordt overgeheveld naar de Gemeenschappen. Er moet ook meer worden ingezet op een bredere ondersteuning van het gevangenispersoneel, om maar een aantal voorbeelden te geven.

Mocht die nieuwe strafverzwaring zoden aan de dijk brengen, dan zouden wij dat natuurlijk steunen, maar u hebt zelfs geen cijfers of onderzoek gedaan om aan te tonen dat de oplossing werkelijk een oplossing zal zijn en werkelijk iets zal uitmaken op het terrein.

U kunt zelfs niet aantonen dat de bestaande strafverzwaringen die nu al in de wet zijn ingeschreven – en er zijn er al heel wat bijgekomen – op het terrein werken, want er worden geen cijfers bijgehouden. In het verleden zijn er al strafverzwaringen ingevoerd, maar wij kunnen zelfs niet nagaan of de maatregelen van het verleden nu worden bijgehouden.

Voor onze fractie is het daarentegen een absolute topprioriteit dat de strafuitvoering wordt aangepakt. Straffen onder de drie jaar moeten opnieuw uitgevoerd kunnen worden. Dat, en alleen dat, is een signaal dat krachtig genoeg is om potentiële criminelen af te schrikken.

Zoals ik al verscheidene keren heb gezegd, zit het probleem immers niet in de strafwet, maar wel in de strafuitvoering. Zolang wij geen degelijke strafuitvoering hebben, zal die strafverzwaring niets oplossen.

Bovendien haalt u door de invoering van de nieuwe strafverzwaring de logica van de strafwet onderuit. Een straf hoort immers in verhouding te staan tot het gepleegde misdrijf. Als wetgever kunnen wij geweld tegen bepaalde categorieën wel zwaarder bestraffen, maar met deze bijkomende strafverzwaring haalt u de hele logica onderuit, want bijvoorbeeld een misdrijf dat wordt gepleegd zonder het oogmerk om te doden, zou even zwaar kunnen worden bestraft als een misdrijf met het oogmerk om te doden. Dat kan volgens ons

toch niet de bedoeling zijn.

Bovendien voert u nog maar eens een reeks strafmaten in en houdt u geen rekening met reeds bestaande strafverzwaringen, waardoor het Strafwetboek helemaal onlogisch wordt.

Ten slotte wil ik het nog even hebben over het laatste punt dat wij besproken hebben in de commissie, namelijk de wijzigingen die u wenst aan te brengen aan de wapenwet. Ik wil er nogmaals op aandringen dat u werk maakt van een evaluatie van de wapenwet uit 2006, want vele problemen zijn intussen gekend. Onze stelling blijft duidelijk: evalueren en bekijken wat werkt en wat niet werkt vooraleer overhaast de wet aan te passen. Op dit ogenblik staan wij sceptisch tegenover het idee om alle wapens van historische, folkloristische of decoratieve waarde vergunningsplichtig te maken, tenzij ze effectief als sportschutterswapen gebruikt zullen worden, want dat zou alleen maar leiden tot meer administratieve rompslomp. De huidige rompslomp rond die wapenvergunningen is reeds voldoende.

Mevrouw de minister, dit wetsontwerp is te weinig doordacht. Er werd gewoon geen rekening gehouden met de adviezen, kritieken of met wetenschappelijk onderzoek. Het wetsontwerp is ook helemaal niet onderbouwd. Een gebrek aan cijfers blijft de rode draad in heel het verhaal, want ook hier worden weer blind, zonder cijfermateriaal – en meten is weten – maatregelen genomen. Tevens stelt u een aantal pseudo-oplossingen voor.

De N-VA-fractie heeft geprobeerd om constructief oppositie te voeren. Wij hebben 30 amendementen ingediend, amendementen die misschien niet de grote aanpassingen zijn waarmee u onmiddellijk naar de media kunt stappen, maar wel amendementen die oplossingen voorstellen, op problemen die aangekaart zijn door de mensen op het terrein en waarvoor zij zelf ook een oplossing kunnen bieden. Wat deze personen aankaarten hebben wij in amendementen gegoten, maar spijtig genoeg werd hiermee geen rekening gehouden.

Wij geloven niet dat u met dit wetsontwerp iets zult bijdragen tot een betere justitie. Met dit wetsontwerp zult u de puinhopen van Justitie niet wegwerken. Mevrouw de minister, het is duidelijk, wij kunnen dit wetsontwerp niet steunen, u moet eerst uw huiswerk beter maken.

04.05 Philippe Goffin (MR): Monsieur le président, madame la ministre, voici un de vos projets d'envergure qui achève son parcours législatif à la Chambre. J'en suis heureux car il contient de nombreuses dispositions reprises dans l'accord de gouvernement et qui ont beaucoup d'importance aux yeux du MR.

Je pense tout d'abord à l'alternative à la détention préventive en prison. On connaît la situation de nos établissements pénitentiaires: une surpopulation carcérale et la dégradation des bâtiments. Malgré le manque de moyens, cela ne doit pas nous empêcher de mener des réflexions, d'une part, et d'entreprendre des réformes, d'autre part, pour tenter d'améliorer cette situation.

La surpopulation carcérale ne doit pas constituer un frein à la défense de nos principes en matière d'exécution des peines et plus largement dans le domaine de la politique criminelle que nous devons mener. Le MR défend la vision selon laquelle l'effectivité des droits et des libertés de tous les citoyens n'est rencontrée que si la société est capable d'organiser une réaction rapide et adéquate aux différentes violations du lien sociétal.

Pour que cette réaction soit crédible, elle doit être prompte, adaptée et suivie d'effets. En outre, pour qu'un système répressif soit crédible, il est indispensable qu'une peine prononcée soit effectivement exécutée. Cela n'empêche pas une exécution différenciée, modalisée ou adaptée selon la faute commise. Le principe est clair: tout acte illicite doit recevoir une réponse, une sanction adéquate tant à l'égard du profil du condamné que par rapport au fait commis.

Faute de quoi, le sentiment d'impunité qui règne chez certains ne fera que grandir, avec pour effet pervers que la violence sera toujours plus grave dans les relations entre les individus. Il en va du respect du travail effectué par toute la chaîne pénale, à savoir du policier au magistrat, en passant par l'assistant de justice. Il faut que les moyens humains et financiers mis en œuvre l'aient été de manière efficace et non vaine.

Mais il convient de ne pas s'arrêter là et de réaliser que l'application effective d'une peine dépend également de son adéquation avec la situation qu'elle entend punir ou corriger. Une peine qui remplirait efficacement son rôle est une peine qui exerce une influence positive sur le comportement du condamné. En d'autres

termes, la perspective de réinsertion doit idéalement constituer le paramètre à prendre en compte dans le choix de la peine prononcée.

Comme d'autres, nous pensons que la prison n'est pas la panacée universelle. Au contraire, nous soutenons depuis longtemps l'idée selon laquelle le pourcentage de détenus sous détention préventive dans nos prisons est trop élevé – plus ou moins 40 % – et nous remettons en cause l'utilité du recours systématique à cette dernière.

Le projet de loi s'inscrit dans cette voie et prévoit, nous en sommes heureux, que le juge d'instruction, lorsqu'il décide de placer une personne en détention préventive, va pouvoir décider si ce mandat sera exécuté en prison ou s'il pourra au contraire être mis en œuvre par le biais d'une assignation à résidence sous surveillance électronique.

Il s'agit donc d'une nouvelle modalité d'exécution de la détention préventive. Cette assignation à résidence peut être assortie de diverses interdictions qui seraient prononcées par le juge d'instruction pour renforcer celle-ci. L'inculpé est considéré comme détenu et chaque jour est assimilé à un jour de prison. Son suivi est réalisé par des bracelets équipés du système GPS et la police est donc chargée de la surveillance de la condition effective de cette assignation.

Les modalités pratiques de mise en place au niveau du nouveau système présentent une importance fondamentale pour la viabilité des mesures. C'est pourquoi une évaluation était prévue dans le projet de loi et c'est bien ainsi. Comme tout système nouveau, celle-ci requiert effectivement un suivi concret. L'impact sur le désengorgement des prisons ne sera sans doute pas immense puisque, on le sait, cela mène à d'autres projets par rapport à des peines et à des réflexions sur d'autres modes de détention et d'effectivité de la peine. Il n'empêche que c'est un premier pas, qui peut en appeler d'autres.

Une évaluation régulière et approfondie de l'application de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, notamment pour éviter de grandes différences entre les arrondissements judiciaires, là aussi, s'avère nécessaire pour éviter de trop grandes disparités. Les conclusions de cette évaluation permettraient d'élaborer des solutions alternatives à la détention préventive et, dans une certaine mesure aussi, à la surpopulation carcérale sur la base de bonnes pratiques mises en place par des acteurs de terrain.

Un autre volet que je souhaiterais aborder avec vous concerne la modification portée à la loi sur les armes. Le débat sur la question du commerce des armes est capital pour les citoyens détenteurs d'armes mais aussi et surtout les autres. Nous avons insisté à maintes reprises pour que l'on s'attaque au vrai nœud du problème, à savoir le trafic illégal d'armes. Je rappelle que la tuerie de Liège a été perpétrée avec notamment du matériel militaire de contrebande. Les milieux criminels s'approvisionnent sur le marché illégal et n'utilisent pas des armes en vente libre, trop onéreuses.

Le plan comprend des volets fondamentaux comme le renforcement du traçage des armes à feu saisies, le renforcement de la collaboration internationale mais également l'augmentation de l'expertise et de la formation des experts chargés de ce problème et de la problématique des armes.

Je me suis attardé à deux problématiques qui paraissent importantes au MR; elles sont fondamentales. Le projet contient d'autres mesures importantes et intéressantes, comme une réglementation plus claire pour l'accès au dossier répressif pendant l'information et l'instruction ou encore l'aggravation des peines à l'égard de certaines catégories de victimes comme les gardiens de prison.

Je conclurai en vous assurant, madame la ministre, que notre groupe votera ce projet.

04.06 Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Mijnheer de voorzitter, collega's, wij hebben in de commissie een uitgebreide bespreking gevoerd. Ik ga hier niet alles herhalen, maar ik wil toch vier punten aanhalen.

Ten eerste, een algemene bedenking. Als er gewerkt wordt met een wet houdende diverse bepalingen, is dat omdat het over heel wat technische bepalingen handelt. Dat is uiteraard geen probleem, maar dit bevat ook een aantal wetswijzigingen die niet zo maar technische bepalingen zijn. Denk maar aan de invoering van de thuisdetentie.

Ik vind het dan ook geen goede manier van werken om dergelijke wetswijzigingen zo maar via een wet houdende diverse bepalingen naar het Parlement te sturen.

Ten tweede, ik denk dat deze wetgeving op een te vlugge manier tot stand is gekomen. Er is toch haastwerk gebeurd. Ik zal daarvan drie voorbeelden geven. Dat haastwerk zal ervoor zorgen dat er nog een aantal juridische twistpunten overblijven en dat er juridische en praktische onzekerheden worden gecreëerd.

Een eerste voorbeeld betreft de bepalingen in verband met de voorlopige aanhouding. Wij hebben daarover een uitgebreide discussie gevoerd, mevrouw de minister. Het gaat over het geval dat ook het openbaar ministerie bij de strafuitvoeringsrechtbank een voorlopige aanhouding zou kunnen bevelen wanneer een gedetineerde die vrijgelaten is niet aan de voorwaarden voldoet.

Dat is op zich een goede zaak, maar het gaat vooral over de wijze waarop de tekst is ontworpen. De tekst is heel onduidelijk over welke strafuitvoeringsrechtbank het gaat. We waren het er in de commissie allebei over eens wie dat zou moeten zijn, maar de tekst vertaalt onze eensgezindheid niet in de juiste wetgeving. Daar zal dus een probleem rijzen.

Het is ook onduidelijk wie de beslissing zal nemen indien de bevoegde of aangeduide substituut er niet is, bijvoorbeeld wegens ziekte. Daarop hebt u heel duidelijk gezegd dat het dan de procureur-generaal is. Mevrouw de minister, ik vrees dat het de procureur-generaal niet zal zijn. Hij zal dat niet kunnen doen. Als de procureurs-generaal dat in het verslag zullen lezen, zullen zij even hard lachen. Het probleem zal rijzen. Dat is met deze wet niet opgelost.

Een tweede voorbeeld waaruit blijkt dat dit haastwerk is en er nog problemen zullen opduiken, is de bepaling inzake de thuisdetentie. In theorie is het niet problematisch om dat in te voeren. Alleen denk ik niet dat dit de overbevolking zal oplossen. Het is geen mirakelmiddel.

Tijdens de bespreking zijn wij op een twistpunt gekomen. Er was grote onduidelijkheid over de sociale positie van de gedetineerde in voorlopige hechtenis die in thuisdetentie zit. Die gedetineerde kan en mag niet gaan werken. Hij zou eventueel wel thuiswerk mogen doen, maar hij kan zijn woning niet verlaten.

Dan rijst de vraag waarvan die persoon moet leven. Heeft hij recht op werkloosheidsuitkeringen, heeft hij of zij recht op een leefloon? De sociale wetgeving is daarover heel duidelijk. Wanneer men niet beschikbaar is voor de arbeidsmarkt heeft men geen recht op werkloosheidsuitkeringen en ook niet op een leefloon. Die persoon mag en kan dus niet werken maar heeft tegelijkertijd ook geen recht op een uitkering. Dat is uiteraard een problematische situatie, want mensen kunnen wel enkele maanden in die situatie verkeren. Ze moeten huishuur betalen, eten, energie en dergelijke meer en zullen geen middelen van bestaan hebben. Het is dus noodzakelijk dat de wetgeving wordt aangepast om daaraan een mouw te passen. Zo niet zal er uiteraard een probleem zijn bij de toepassing van deze wetgeving en zullen veel personen die misschien in theorie in aanmerking komen voor thuisdetentie ervoor kiezen om daar niet op in te gaan en toch naar de gevangenis te gaan, omdat ze anders geen middelen van bestaan zullen hebben.

Een derde voorbeeld. De uitbreiding van het inzagerecht is op zich positief, maar door de uitbreiding zal er natuurlijk wel wat meer werk zijn voor de parketten en de onderzoeksrechters. We hebben dan de discussie gehad over de vraag of zij dat zullen aankunnen en of er voldoende personeel is. Met alle besparingen die er al geweest zijn en met omzendbrief nr. 154, waardoor de parketten en de rechtbanken echt in de problemen aan het geraken zijn qua personeel, zal er een probleem zijn – indien de omzendbrief behouden blijft – inzake het rekruteren van voldoende mensen, zeker als er nog een aantal extra taken bij komt. Ook daarvoor blijft u echter stoïcijns doof. Die problemen zijn er echter wel.

Mevrouw de minister, een ander probleem dat ik wil aankaarten, is de positie van de onderzoeksrechter. Er worden eigenlijk doorheen deze wet twee kleine wijzigingen aangebracht die betrekking hebben op de positie van de onderzoeksrechter. Bij de inzage wordt niet alleen in een uitbreiding voorzien, wat op zich een goede zaak is, maar er wordt ook gezegd dat tijdens de duur van het gerechtelijk onderzoek dat door een onderzoeksrechter wordt geleid, in principe de onderzoeksrechter de beslissing neemt in een aantal gevallen die worden opgesomd. Vervolgens staat er dat het in alle andere gevallen het parket zal zijn. Met andere woorden, er staat letterlijk in dat het de procureur des Konings of het openbaar ministerie zal toekomen om te beoordelen of een bepaalde persoon inzage krijgt in een strafdossier terwijl het een gerechtelijk onderzoek betreft. Het kan dus gaan om een persoon die inzage vraagt terwijl de onderzoeksrechter nog overweegt om een onderzoek naar hem te voeren. Het kan een mogelijke verdachte zijn in hoofde van de onderzoeksrechter. Hij zal echter niet meer mogen beslissen en zal zelfs niet betrokken worden bij de vraag tot inzage in het strafdossier. Mevrouw de minister, dat is natuurlijk problematisch.

Ten tweede kom ik tot de bepalingen inzake heterdaad. Nu is bepaald dat een onderzoeksrechter moet worden betrokken om een maatregel na 24 uur te bekrachtigen, te verlengen. Op vraag van het federaal parket, waarnaar u blijkbaar zeer goed luistert, verdwijnt die bepaling. Vooral wil ik het hebben over de motivering daarbij. In de memorie van toelichting staat dat de onderzoeksrechter door zijn onafhankelijke positie wel eens in conflict zou kunnen komen met de operationele leiding en met de beslissingen die op het terrein worden genomen. Volgens u is het dus problematisch dat een onderzoeksrechter onafhankelijk is, want die onafhankelijkheid zou er wel eens toe kunnen leiden dat een onderzoeksrechter misschien zou beslissen om bepaalde maatregelen niet te verlengen.

Mevrouw de minister, dat getuigt tweemaal van een toch wel groot gebrek aan vertrouwen in de onderzoeksrechter. Op die manier begint u, stelselmatig, stukje voor stukje, een aantal taken en bevoegdheden van de onderzoeksrechter aan te tasten.

Ik heb er absoluut geen probleem mee dat wij een fundamenteel debat voeren over de richting die wij moeten uitgaan met ons strafrecht en over de rol van de onderzoeksrechter in de toekomst. Waarschijnlijk heeft iedereen daar wel zijn eigen ideeën over. Ik vind het geen probleem om daarover een grondig debat te voeren, er een beslissing over te nemen en om de wetgeving aan te passen conform de beslissingen die wij hebben genomen. Wat u echter doet, is op een sluipende manier de rol van de onderzoeksrechter ondergraven. Dat is geen goede zaak.

Tot slot kom ik tot de strafverzwaring. Vorige sprekers hebben het daarover ook al gehad. De strafuitvoering is problematisch. De voorliggende bepalingen zullen ervoor zorgen dat de straffen theoretisch gezien sterk verzaamd worden, terwijl de oplossing eigenlijk vooral op een ander vlak ligt. Daarover hebben wij het al vaak gehad.

Wanneer u ernstige misdaden echt wil aanpakken, is er nood aan drie zaken. Ten eerste, een prioriteit voor de politiediensten. Ten tweede, een prioritair vervolgingsbeleid door de parketten. Als een buschauffeur of een politieagent in functie worden aangevallen, en dergelijke meer, mag het parket nooit tot de seponering overgaan, maar moet er effectief vervolgd worden. Dat is belangrijk. Ten derde, als er straffen worden uitgesproken, dan moeten die straffen ook worden uitgevoerd, ook als het korte straffen zijn. Dat zijn veel effectievere maatregelen dan gewoon te beslissen om de theoretische maximumstraffen te verhogen.

Mijn conclusie over de wet houdende diverse bepalingen betreffende justitie is de volgende. Dit is haastwetgeving, die wij uiteraard niet zullen steunen. Ik zie zo al de herstelwetten opdagen in de komende weken en maanden, om de fouten die in de voorliggende wet staan, snel te kunnen corrigeren.

04.07 Bert Schoofs (VB): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, het werd hier al gezegd dat uw wetsontwerp een samenraapsel is van van alles en nog wat. Dat wil niet zeggen dat er geen goede zaken in deze vuilbakwet staan. Met die zaken zal ik trouwens beginnen.

In dat verband denk ik aan de proceduremaatregelen inzake de elektronische inzage en het afschrift van het dossier voor slachtoffers, waarmee wij het uiteraard eens kunnen zijn. Zoals collega Becq van CD&V reeds zei, zal de praktische uitvoering hiervan, alsook van de probatiemaatregel, misschien moeilijkheden opleveren. Over de probatiemaatregel, die ook bij een geldboete geldt en niet alleen bij een gevangenisstraf, kunnen wij het principieel eens zijn, maar het schoentje zal volgens ons knellen bij de uitvoering door de justitieassistenten. Hiervoor zult u in uw concreet beleid een tandje moeten bijsteken.

Wij zijn het uiteraard eens met het zwaarder bestraffen van geweld tegen cipiers, maar het is omtrent de strafuitvoering dat zich de grote problemen voordoen. De kortgestraften — minder dan drie jaar — moeten hun gevangenisstraf al bijna niet meer uitzitten en zij genieten bovendien van enorme gunstmaatregelen wegens de ondercapaciteit aan cellen. En dus vraag ik mij af welke feiten die in de gevangenschappen gepleegd worden, nadien effectief zullen worden bestraft in uitvoering van deze maatregel. Het zullen al zeer zware feiten moeten zijn. Ik zie hier dan ook niet meteen een strenger beleid ten aanzien van onwillige gevangenen, omdat de strafuitvoering dat niet kan volgen.

Wij zijn het tevens eens met de uitbreiding van de af luistermaatregelen voor de procureur des Konings, bij betrapting op heterdaad in geval van zware misdrijven. Hopelijk kunt u hiervoor de nodige middelen uittrekken.

Wij zijn helemaal niet tevreden met de thuisdetentie voor de voorlopig aangehouden personen. In principe gaan wij akkoord met thuisdetentie, zoals in het geval van mensen die op het einde van hun straf opnieuw in de samenleving moeten worden gereïntegreerd. Thuisdetentie aan het einde van een straf is volgens ons dus wel een gepaste maatregel. Ook in het geval van een voorlopige aanhouding zou een rechter kunnen beslissen dat de betrokkene nog niet schuldig is. Voor iemand die nog niet schuldig bevonden is, kunnen wel bepaalde maatregelen worden genomen, zodat hij of zij niet in de gevangenis terecht komt maar thuis kan blijven. Het is aan de rechter om aan te voelen of er een gevaar op recidive bestaat, of er bewijsmateriaal kan worden weggewerkt, of men zich met derden kan inlaten en of er een gevaar dreigt voor de openbare veiligheid. Dat moeten wij inderdaad aan de rechters overlaten.

Anderzijds verwijst ik naar het voorbeeld waarover ik u twee weken geleden nog een vraag stelde, met name over de praktijken van het Brussels gerecht, waarbij iemand in het bezit van vier kilogram cocaïne de wijde wereld wordt ingestuurd waarna hij naar zijn land in Latijns-Amerika kan terugkeren, weliswaar zonder cocaïne op zak, maar wel in volledige vrijheid. U begrijpt wellicht dat wij daarbij enige kritische kanttekeningen maken.

Wat hieraan volgens ons principiële schort, is dat de thuisdetentie een bliksemafleider is voor een falend gevangenisbeleid, met op kop de ondercapaciteit in de gevangenissen.

Mevrouw de minister, u neemt deze maatregel van thuisdetentie onder elektronisch toezicht helemaal niet omdat de strafprocedure er wel bij zou varen, maar om plaats te maken in de gevangenissen. U handelt dus niet echt als een minister van Justitie of als iemand die een beleid op poten zet, maar als een boekhouder-klerk die een balans opmaakt van de in- en uitgaande gedetineerden om dat verkeer af te stemmen op het manifest tekort aan beschikbare cellen. Het bewijs ervan ligt trouwens op de banken in de commissie voor de Justitie, met name het hangend wetsontwerp van een aantal leden van de meerderheid — overigens van uw partij — om van de thuisdetentie een autonome straf te maken. Er zijn daarin weinig nuances aangebracht, in elk geval niet de nuances die wij erin zouden willen zien.

Er zijn ook vragen bij de efficiëntie van thuisdetentie. Wij hebben het voorbije weekend moeten vernemen dat een beroepscrimineel, een drugsdealer, met een enkelband en een grote som geld op zak, na een discotheekbezoek met een Porsche een straatrace hield en omkwam in het ongeval dat hij veroorzaakte. Over die feiten zal ik u trouwens nog eens aan de tand voelen.

Wij stellen ons echt vragen bij de efficiëntie van thuisdetentie, als dergelijke beroepscriminelen met een enkelband zomaar zware ongevallen kunnen veroorzaken, waarbij zij zelf dan nog de dood vinden. Dat is voor ons moeilijk aanvaardbaar.

Dit is geen goed voorbeeld van een beleid dat de heersende laksheid en de straffeloosheid moet tegengaan. Als oppositie willen wij gerust erkennen dat het wetsontwerp goede elementen inhoudt, maar het is *too little, too late*. Het is veel te weinig. Mevrouw de minister, tijdens mijn dertien jaar parlementaire loopbaan bent u de vijfde minister in dit koninkrijk aan wie ik dit keer op keer moet herhalen. U krijgt onze goedkeuring voor dit wetsontwerp dus niet.

04.08 Christian Brotcorne (cdH): Monsieur le président, madame la ministre, chers collègues, en ce qui concerne les dispositions relatives à la détention d'armes, de nombreuses craintes émanent du milieu des collectionneurs ou du folklore par rapport à cette législation. Il vous appartiendra de nous confirmer les propos que vous avez tenus en commission, à savoir que toutes les personnes qui ont la passion des armes, mais une passion bien comprise et à usage folklorique, n'ont aucune crainte à avoir quant à la modification de la législation que nous allons voter. Le confirmer sera utile pour les rassurer.

Par ailleurs, j'évoquerai un volet intéressant de ce projet de loi. Je rappellerai que le dernier rapport de la Cour des comptes, qui traitait de la surpopulation carcérale, indiquait que le seul moyen efficace de lutter contre cette surpopulation était d'agir sur la détention préventive. Le projet qui nous est soumis mentionne cette possibilité, qui sera désormais offerte à un juge d'instruction de délivrer un mandat d'arrêt, mais sous surveillance électronique, lequel sera exécuté à domicile. C'est le début d'une solution, même si on sait que ses résultats ne seront pas quantifiables, mais c'est le début d'une solution à ce problème de surpopulation carcérale.

J'y vois en tout cas des éléments extrêmement positifs. Tout d'abord, il faudra toujours un mandat d'arrêt pour agir de la sorte et, dès lors, satisfaire aux conditions légales de base du mandat d'arrêt. Seule la

modalité d'exécution de ce mandat sera différente, car plutôt que d'être incarcéré, le prévenu se trouvera maintenu à domicile. Grâce à ce système, on peut espérer ainsi éviter une augmentation du nombre de détentions préventives. Il faut rappeler aussi, parce que nous sommes dans le cadre du mandat d'arrêt, que les différents passages successifs en chambre du conseil ou en chambre des mises en accusation sont évidemment maintenus. Par conséquent, la libération par le juge est toujours possible.

On peut espérer que le maintien à domicile, notamment des petits délinquants, des jeunes délinquants, des délinquants primaires, permettra de ne pas voir ces derniers confrontés à la population carcérale habituelle. On sait que c'est souvent le premier contact avec la prison qui fait que des réseaux se créent, que des mauvaises habitudes se prennent et que des personnes dont on pouvait espérer qu'elles ne récidiveraient pas, sont amenées à le faire. Vu sous cet angle, la détention à domicile est une bonne chose. Elle permettra un bon déroulement des enquêtes sociales et, plus que probablement, mettra un frein au sentiment d'impunité qui est parfois bien plus grave que celui de se voir condamné sans jamais devoir exécuter sa peine.

Madame la ministre, il faut également, selon moi, profiter de cette période de maintien à domicile, mais sous surveillance électronique, pour développer des actions pédagogiques et éducatives afin d'éviter au maximum les récidives.

À ces aspects positifs, je mettrai deux petits bémols. D'autres avant moi les ont déjà abordés. Je veux, tout d'abord, parler du statut social de la personne maintenue à domicile, mais sous surveillance électronique. Quel sera réellement et concrètement son statut? Vous avez dit que son statut serait le même que celui de la personne emprisonnée. Il faudra être attentif à cet aspect. Tout comme notre collègue Van Hecke, je m'interroge sur la question de savoir s'il ne sera pas nécessaire d'apporter certaines modifications dans d'autres législations, telles que la législation sociale ou la législation sur l'emploi ou le travail.

L'autre petit bémol concerne la mission du juge d'instruction à qui il appartiendra d'évaluer la modalité d'exécution de la détention à domicile. Il faut espérer qu'il sera outillé pour le faire valablement, sans quoi il pourrait arriver que des mesures de détention à domicile soient trop régulièrement et trop souvent cassées, reportées et que l'envoi en détention en prison devienne la règle, ce qui serait regrettable. Le travail du juge d'instruction est essentiel dans le cadre de ce projet. Il faut absolument qu'il dispose des moyens pour effectuer correctement sa mission.

Un autre aspect de ce projet de loi, madame la ministre, concerne l'aggravation des sanctions à l'égard de certaines catégories de personnes, essentiellement ici les conducteurs de transport en commun mais aussi les agents pénitenciers dans l'exercice de leur fonction.

L'aggravation des peines n'est pas nécessairement la solution aux problèmes. Je sais qu'il est important d'envoyer des signaux à l'opinion publique, aux victimes mais, à un moment donné, ce type de politique a aussi ses limites. Nous sommes en effet confrontés à ce paradoxe du fait de la difficulté d'exécution des peines liée à la surpopulation carcérale. Souvent, nous n'apportons comme réponse à des situations dangereuses que l'augmentation des peines privatives de liberté et, par conséquent, une augmentation des personnes incarcérées. Or, nous n'avons déjà pas les moyens de faire face à cette surpopulation. Attention de ne pas créer des législations qui laissent penser que les sanctions graves, importantes, lourdes sont prévues mais sont en réalité inexécutables et impraticables! Ce signal serait pire que celui que l'on est censé donner aux victimes et à l'opinion publique.

À cet égard, je me réjouis que la commission ait pu s'entendre sur un amendement de raison qui permet la correctionnalisation des infractions avec une peine criminelle, sans quoi nous aurions vu ce type de procédure encombrer très régulièrement nos cours d'assises, alors que nous n'avons pas les moyens de nous permettre ce type d'encombrement.

J'en viens au dernier élément de cette loi portant des dispositions diverses. C'est celui de la consultation du dossier qui est étendue à la personne qui fait une déclaration de victime ou de personne lésée. Tout ceci part d'un bon sentiment et va également dans le sens des recommandations de la commission relative aux Abus sexuels. La place de la victime est de plus en plus importante, garantie et respectée mais, comme nous, madame la ministre, vous savez que tout ceci entraînera des procédures administratives très lourdes. Certains disent que le nombre de déclarations de personnes lésées sera multiplié par onze. Il faudra que nos parquets et nos greffes soient dans la capacité de faire face à cette demande. Sinon, nous aurions aussi des effets contraires à ceux que nous poursuivons, ceux de la victimisation secondaire des victimes. Si

celles-ci ont de nouveaux droits, elles seront dans l'attente de l'effectivité de ceux-ci. Or, si le parquet ne suit pas, elles se sentiront une nouvelle fois victimes et pointeront du doigt l'organisation de notre système judiciaire. Ce sont des éléments auxquels il faudra être attentif. Une évaluation de ces dispositions me paraît indispensable à l'avenir.

Il est évident, madame la ministre, que le cdH apportera son soutien à ce projet.

04.09 Minister **Annemie Turtelboom**: Onderhavig wetsontwerp houdende diverse bepalingen, dat inderdaad verschillende hoofdstukken bevat en dat vandaag wordt besproken in de plenaire vergadering, gaat, ten eerste, over de voorhechtenis onder elektronisch toezicht. Hiermee worden de enkelbanden met gps mogelijk gemaakt. Naast de technologie en het budget is ook de capaciteitsverhoging bij het NCET ervoor aanwezig.

Wij geven de onderzoeksrechters hiermee een extra mogelijkheid om bij iemand die in afwachting is van zijn proces te werken met een elektronische enkelband met gps-erkenning. De methode wordt al gebruikt in andere Europese landen. In Frankrijk wordt het systeem zelfs gebruikt voor criminelen die hun straf uitzitten. In ons land zal het enkel gebruikt worden bij de voorhechtenis.

Wij menen dat 5 tot 10 % van de personen in voorlopige hechtenis onder die voorwaarden kan vallen. Tijdens de besprekingen in de commissie hebben wij de term "thuisdetentie" laten vallen. Het gaat om een detentie "op adres" waarbij dat niet noodzakelijk het adres hoeft te zijn waar de betrokkene woont.

In het wetsontwerp staat ook dat wij binnen de achttien maanden in een evaluatie zullen voorzien, om te controleren of het inderdaad gaat om een nieuwe werkwijze bij het gebruik van de enkelbanden. In plaats van te werken met proefprojecten kiezen wij er hier voor om de technologie onmiddellijk overal uit te rollen. Via de evaluatie moet dan worden bekeken of de wetgeving goed wordt toegepast. Indien uit de evaluatie blijkt dat er moet worden bijgestuurd, dan moet dat ook gebeuren.

Het tweede deel van het wetsontwerp behandelt de strengere straffen voor geweldpleging tegen penitentiare beambten en MIVB-agenten. Ik ben het eens met de collega's dat vooral moet worden gewerkt aan de strafuitvoering. Dat is net wat de regering ook doet. Als wij naast de elektronische enkelbanden met gps vanaf begin januari kunnen starten met het uitrollen van de elektronische enkelbanden met spraakherkenning, dan is dat vooral gericht op de heel korte gevangenisstraffen tussen 0 en 8 maanden. Die gevangenisstraffen worden momenteel te weinig uitgevoerd. Op die manier hebben wij naast de klassieke enkelbanden en de gevangenisstraffen nog een andere methode, namelijk de spraakherkenning.

Dat betekent ook dat het plegen van heel zware feiten tegen personen die de hoeksteen vormen van de veiligheid in onze samenleving – buschauffeurs of gevangenispersoneel – zwaarder zal worden bestraft dan het plegen van gelijkaardige feiten tegen andere personen.

Ik heb in de commissie ook gezegd aan het NICC een rapport te zullen vragen. We hebben de voorbije jaren inderdaad al een aantal minimum- en maximumstraffen verhoogd voor bepaalde categorieën. Nu belanden we op een punt waarbij we de volledige analyse moeten maken. Die analyse met eventueel een aanpassing van de wetgeving moet gebeuren op basis van een degelijk wetenschappelijk rapport, zoals gevraagd aan het NICC.

Tot slot zijn er nog een aantal andere maatregelen in onderhavig omvangrijk wetsontwerp met meerdere onderwerpen, waardoor er toch een grote hervorming van bepaalde aspecten van Justitie tot stand komt. Zo kunnen het parket en de politiediensten langer dan 24 uur afluisteren in een acute probleemtoestand en daarbij is de eenheid van commando van groot belang.

Er is ook de wapenwetgeving. Een aantal maanden geleden al hadden we het over een KB inzake vrij verkrijgbare wapens. Wij zijn het enige land in Europa waar er nog wapens vrij verkrijgbaar zijn, zonder vergunning. Voor die wapens is er geen munitie voorhanden, maar vaak duiken zij nadien op in het criminele circuit om personen mee af te dreigen of criminele feiten mee te plegen. Ze worden verkocht wanneer er geen munitie meer verkrijgbaar is, maar nadien wordt die dan vaak geproduceerd, als de fabrikanten merken dat er weer voldoende van die wapens in omloop zijn.

Wij schrappen dus de lijst van vrij verkrijgbare wapens. Het wetsontwerp zorgt daarbij voor overgangsmaatregelen. Aan folkloristische manifestaties bij herdenkingen van het einde van de oorlog,

bijvoorbeeld, wordt niet geraakt. Het wetsontwerp bevat een artikel om dat op een goede manier te regelen. De lijst met vrij verkrijgbare wapens wordt afgeschaft, maar we zorgen ervoor dat het op het terrein ook praktisch uitvoerbaar is.

Samenvattend, er ligt een wetsontwerp ter stemming met een hele hoop artikelen over verschillende onderwerpen, dikwijls heel verregaand en een hervorming voor de betrokken aspecten van Justitie.

04.10 Fouad Lahssaini (Ecolo-Groen): Monsieur le président, je remercie Mme la ministre pour la synthèse qu'elle vient de nous présenter.

Je n'ai pas bien compris un point, madame la ministre. Vous avez expliqué que le bracelet électronique et/ou le GPS – deux objets que vous n'avez pas vraiment distingués – pourraient couvrir jusqu'à 80 % de la détention préventive. Si je suis bien informé, cela représente plus ou moins entre 35 et 40 % des personnes incarcérées aujourd'hui. Cela signifie que vous espérez que 5 500 à 6 000 individus seront concernés par ces deux méthodes, alors que la situation est déjà suffisamment compliquée. J'aimerais obtenir quelques éclaircissements à ce propos.

Pour le reste, je regrette que vous agissiez à l'envers. Au lieu de lancer des projets-pilotes, susceptibles de nous renseigner sur l'efficacité de tel dispositif en vue de l'évaluer par la suite, vous nous soumettez une loi et vous promettez – comme d'habitude – une évaluation en sachant très bien que, jamais, celle-ci n'aura lieu! Nous aurions préféré une plus grande rigueur dans l'élaboration de ce projet portant des dispositions diverses, qui aurait commencé par la mise en place d'un dispositif sans *testing*. Je rappelle que vos intentions et vos objectifs n'avaient pas soulevé de grandes objections.

S'agissant enfin de la question des armes, le poids du lobby est perceptible derrière votre hésitation et votre refus de trancher clairement en vue d'interdire la vente de certaines armes. En insistant sur les armes folkloriques, vous laissez le flou persister. Dès lors, vous ne donnez aucun signal clair et ne précisez pas quand on décidera de la fin de cette activité.

04.11 Annemie Turtelboom, ministre: Monsieur le président, je répondrai brièvement. Environ 4 000 personnes se trouvent en ce moment en détention préventive. Grâce aux bracelets électroniques et au GPS, on donne la possibilité au juge d'instruction de recourir à d'autres moyens. Certains individus ne doivent pas forcément se retrouver en prison, sans pour autant qu'ils puissent jouir d'une liberté complète. C'est la raison pour laquelle nous estimons que la proportion de gens réunissant ces conditions va de 5 à 10 %. Bien entendu, c'est toujours le juge d'instruction qui prend la décision finale.

En ce qui concerne les armes, ce projet de loi permettra, d'une part, d'organiser d'une manière logique la période de transition et, d'autre part, de ne pas toucher les personnes qui n'utilisent pas leurs armes à des fins criminelles mais pour des activités folkloriques.

Le **président**: Quelqu'un demande-t-il encore la parole? (*Non*)
Vraagt nog iemand het woord? (*Nee*)

La discussion générale est close.
De algemene bespreking is gesloten.

Discussion des articles **Bespreking van de artikelen**

Le projet de loi règle des matières visées aux articles 77 et 78 de la Constitution.
Het wetsontwerp regelt aangelegenheden als bedoeld in de artikelen 77 en 78 van de Grondwet.

Le projet de loi a été scindé par la commission en application de l'article 72.2, alinéa 2 du Règlement.

Het wetsontwerp werd door de commissie gesplitst met toepassing van artikel 72.2, lid 2 van het Reglement.

Nous passons à la discussion des articles du projet de loi n° 2429/7 (matière visée à l'article 77 de la Constitution). Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 85, 4) (**2429/7**)
Wij vatten de bespreking van de artikelen aan van het wetsontwerp nr. 2429/7 (aangelegenheden als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet). De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de

bespreking. (Rgt 85, 4) **(2429/7)**

L'intitulé a été modifié par la commission en "projet de loi modifiant la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine et la loi du 5 août 1992 sur la fonction de police". Het opschrift werd door de commissie gewijzigd in "wetsontwerp tot wijziging van de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten en van de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt".

Le projet de loi compte 5 articles.
Het wetsontwerp telt 5 artikelen.

Aucun amendement n'a été déposé.
Er werden geen amendementen ingediend.

*Les articles 1 à 5 sont adoptés article par article.
De artikelen 1 tot 5 worden artikel per artikel aangenomen.*

La discussion des articles est close. Le vote sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.
De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over het geheel zal later plaatsvinden.

Nous passons à la discussion des articles du projet de loi n° 2429/8 (matière visée à l'article 78 de la Constitution). Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 85, 4) **(2429/8)**
Wij vatten de bespreking van de artikelen aan van het wetsontwerp nr. 2429/8 (aangelegenheden als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet). De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 85, 4) **(2429/8)**

L'intitulé en néerlandais a été modifié par la commission en "wetsontwerp houdende diverse bepalingen betreffende justitie".
Het opschrift in het Nederlands werd door de commissie gewijzigd in "wetsontwerp houdende diverse bepalingen betreffende justitie".

La proposition de loi compte 33 articles.
Het wetsvoorstel telt 33 artikelen.

Aucun amendement n'a été déposé.
Er werden geen amendementen ingediend.

*Les articles 1 à 33 sont adoptés article par article.
De artikelen 1 tot 33 worden artikel per artikel aangenomen.*

La discussion des articles est close. Le vote sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.
De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over het geheel zal later plaatsvinden.

05 **Projet de loi modifiant l'article 124 de la loi du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre en ce qui concerne la réduction du capital d'une assurance vie en cas de succession (2387/1-3)**

05 **Wetsontwerp tot wijziging van artikel 124 van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst betreffende de inkorting van het kapitaal van een levensverzekering in geval van erfopvolging (2387/1-3)**

Transmis par le Sénat
Overgezonden door de Senaat

Discussion générale Algemene bespreking

La discussion générale est ouverte.
De algemene bespreking is geopend.

Mme Kristien Van Vaerenbergh, rapporteur, renvoie à son rapport écrit.

05.01 Sonja Becq (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik vraag even het woord omdat dit ontwerp niet onbelangrijk is. Het oorspronkelijk wetsvoorstel werd door CD&V ingediend in de Senaat en ging in op een arrest van het Grondwettelijk Hof in 2008 over de levensverzekering en over het lot van de middelen daaruit die aan een derde worden gegeven, tegenover de middelen uit een erfenis. In het verleden werd deze techniek vaak gebruikt om schenkingen buiten de erfenis te doen. Nu wordt, zoals het Grondwettelijk Hof voorstelt, een regeling getroffen waardoor men nog wel buiten erfdeel kan schenken, zoals in het gemeenrecht bepaald is, maar waardoor tegelijkertijd het kapitaal van de verzekering moet worden ingebracht in de erfenis, zodat het deel van de reservataire erfgenamen gerespecteerd wordt.

Ik wil dit benadrukken omdat deze techniek in het verleden vaak gebruikt werd. Vele mensen zijn er trouwens van overtuigd dat het nog altijd onbeperkt kan, maar deze wetgeving zorgt voor een rechtzetting. Ik vind het belangrijk dat dit signaleerd wordt.

05.02 Minister Annemie Turtelboom: Mijnheer de voorzitter, samen met een aantal senatoren werken wij inderdaad aan de hervorming van een aantal onderdelen van het erfrecht. Aan de basis van dit ontwerp ligt een uitspraak van het Grondwettelijk Hof in 2008. Wij willen de bestaande discriminatie stopzetten. Wij willen er via een aantal belangrijke hervormingen in het erfrecht voor zorgen dat de reservataire erfgenamen van de verzekeringnemer niet langer ongrondwettelijk worden benadeeld via een levensverzekering, wat via andere giften ook niet kan.

Dit wetsontwerp is in de commissie unaniem goedgekeurd en betekent een zeer belangrijke aanpassing van ons erfrecht.

Le **président**: Quelqu'un demande-t-il encore la parole? (*Non*)
Vraagt nog iemand het woord? (*Nee*)

La discussion générale est close.
De algemene bespreking is gesloten.

Discussion des articles **Bespreking van de artikelen**

Nous passons à la discussion des articles. Le texte corrigé par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 85, 4) **(2387/3)**

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan. De door de commissie verbeterde tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 85, 4) **(2387/3)**

Le projet de loi compte 2 articles.
Het wetsontwerp telt 2 artikelen.

Aucun amendement n'a été déposé.
Er werden geen amendementen ingediend.

Les articles 1 à 2 sont adoptés article par article.
De artikelen 1 tot 2 worden artikel per artikel aangenomen.

La discussion des articles est close. Le vote sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.
De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over het geheel zal later plaatsvinden.

06 **Projet de loi modifiant le Code civil, le Code pénal et le Code judiciaire en ce qui concerne l'indignité successorale, la révocation des donations, la déchéance des avantages matrimoniaux et la substitution (2388/1-3)**

- Proposition de loi modifiant le Code civil en ce qui concerne le comportement incorrect des bénéficiaires (940/1-2)

06 **Wetsontwerp tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek, het Strafwetboek en het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot de onwaardigheid om te erven, de herroeping van giften, het verval van huwelijksvoordelen en de plaatsvervulling (2388/1-3)**

- Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek met betrekking tot het onbetamelijk gedrag van

een begunstigde (940/1-2)

Projet transmis par le Sénat
Wetsontwerp overgezonden door de Senaat

Proposition déposée par:
Voorstel ingediend door:
Sabien Lahaye-Battheu, Carina Van Cauter, Patrick Dewael

Discussion générale ***Algemene bespreking***

La discussion générale est ouverte.
De algemene bespreking is geopend.

06.01 Christian Brotcorne, rapporteur: Monsieur le président, madame la ministre, chers collègues, je pense qu'un petit rapport s'impose parce que le texte qui nous est soumis est d'importance et aura des conséquences sur la manière d'organiser les successions ou en tout cas certaines modalités de celles-ci.

Tout d'abord, je dois vous dire que ce texte vient du Sénat mais notre commission a considéré devoir le corriger sur certains points (corrections techniques et linguistiques sur lesquelles d'ailleurs le Sénat a marqué son accord le 9 novembre 2012).

De quoi s'agit-il? Dans ce texte où l'on parle d'indignité successorale, on vise à adapter les règles traditionnelles du droit des successions pour régler de manière plus adéquate trois points: les cas dans lesquels doit être reconnue l'indignité successorale et les conséquences de cette indignité, les effets de la renonciation à la succession pour les descendants du renonçant et enfin, quelques autres règles de droit successoral qui découlent de ces deux points.

S'agissant de l'indignité successorale, la première cause est la conséquence automatique d'une condamnation pour des faits qui seront désormais énumérés dans un nouvel article 727, § 1er, du Code civil qui reprend la situation actuelle où "est indigne de succéder celui qui serait condamné pour avoir donné ou tenté de donner la mort au défunt". On y ajoute une série d'autres condamnations comme le parricide, l'infanticide, le meurtre, tous les faits punissables ayant entraîné la mort.

La deuxième cause d'indignité est celle qui frappe l'héritier qui a commis les mêmes faits ou tenté de les commettre mais qui n'a pu faire l'objet d'aucune condamnation pénale parce qu'il est décédé avant que l'instruction et l'information aient pu aboutir.

La troisième cause concerne l'auteur qui est reconnu coupable de violences familiales même si ces violences n'ont pas entraîné la mort de sa victime.

Pour ce qui est des conséquences de l'indignité quand elle est constatée, aujourd'hui, vous savez que les enfants ne peuvent se substituer à l'héritier déclaré indigne. Le projet de loi qui est à l'examen va en revanche autoriser une telle représentation. En réalité, on ne va plus parler de représentation mais de substitution. C'est une terminologie à laquelle il faudra s'adapter.

Enfin, des règles successorales sont adaptées dans le présent projet de loi.

C'est l'hypothèse où une personne est indigne d'hériter: elle n'hérite évidemment pas mais elle ne pourra pas non plus exiger des autres héritiers une pension alimentaire en remplacement.

La même personne indigne d'hériter perd aussi les avantages découlant du contrat de mariage avec le conjoint qui est la victime de cette indignité.

Enfin, une personne pourra également être obligée de restituer une donation reçue pour cause d'ingratitude envers le donateur.

Les règles existantes ont été adaptées; on adapte également en prévoyant la manière dont les donations reçues sont imputées si le donateur renonce à la succession et que ses enfants héritent à sa place.

La discussion générale a été relativement rapide.

Mme Becq s'est posé la question de savoir si l'on n'aurait pas dû profiter de cette discussion pour envisager la possibilité d'un partage successoral entre générations. On a considéré que le problème était sans doute intéressant, mais qu'il fallait le régler d'une manière plus générale, donc différemment.

La commission s'est également intéressée aux aspects fiscaux liés à cette indignité et, surtout, à ce qui pourrait découler de la substitution des enfants de l'héritier considéré comme indigne.

La commission a adopté à l'unanimité le texte tel que corrigé.

Le **président**: Monsieur Brotcorne, vous avez la parole au nom de votre groupe.

06.02 Christian Brotcorne (cdH): Monsieur le président, pour ce qui est de mon intervention personnelle, je tenais simplement à ajouter que, eu égard à l'importance des textes qui nous sont proposés et au sérieux avec lequel ils sont rédigés, ainsi qu'à la nécessité qu'ils représentent dans l'état actuel de notre société, le cdH apportera tout son soutien à ce projet.

06.03 Sonja Becq (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik wil mij aansluiten bij de woorden van mijn collega. Dit is een belangrijke tekst, die aansluit bij wat vandaag ten aanzien van het erfrecht verwacht wordt. Dit is echter slechts een klein onderdeel van de hervorming van het erfrecht en wij zullen die materie nog verder ten gronde moeten bespreken.

06.04 Minister Annemie Turtelboom: Mijnheer de voorzitter, het meeste werd reeds gezegd door de rapporteur. Het omvat inderdaad een aantal wijzigingen aan het erfrecht in verband met de onwaardigheid en de plaatsvervulling. Wie onwaardig is om van zijn echtgenoot te erven, zal ook onwaardig zijn om de voordelen uit een huwelijkscontract te krijgen. Wie onwaardig is om te erven, kan van de erfgenamen ook geen onderhoudsgeld vorderen.

Er is hier inderdaad sterk wetgevend werk gebeurd. Een noodzakelijke vraag en een aanpassing in het erfrecht wordt met dit wetsontwerp doorgevoerd.

Le **président**: Quelqu'un demande-t-il encore la parole? (*Non*)
Vraagt nog iemand het woord? (*Nee*)

La discussion générale est close.
De algemene bespreking is gesloten.

Discussion des articles ***Bespreking van de artikelen***

Nous passons à la discussion des articles. Le texte corrigé par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 85, 4) **(2388/3)**

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan. De door de commissie verbeterde tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 85, 4) **(2388/3)**

Le projet de loi compte 44 articles.
Het wetsontwerp telt 44 artikelen.

Aucun amendement n'a été déposé.
Er werden geen amendementen ingediend.

Les articles 1 à 44 sont adoptés article par article.
De artikelen 1 tot 44 worden artikel per artikel aangenomen.

La discussion des articles est close. Le vote sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.
De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over het geheel zal later plaatsvinden.

07 **Projet de loi modifiant le Code de la taxe sur la valeur ajoutée (I) (2450/1-4)**

- **Projet de loi modifiant le Code de la taxe sur la valeur ajoutée (II) (2451/1-3)**

07 **Wetsontwerp tot wijziging van het Wetboek van de belasting over de toegevoegde waarde (I) (2450/1-4)**

- **Wetsontwerp tot wijziging van het Wetboek van de belasting over de toegevoegde waarde (II) (2451/1-3)**

Je vous propose de consacrer une seule discussion à ces deux projets de loi. (*Assentiment*)

Ik stel u voor één enkele bespreking aan deze twee wetsontwerpen te wijden. (*Instemming*)

Discussion générale

Algemene bespreking

La discussion générale est ouverte.

De algemene bespreking is geopend.

07.01 **Luk Van Biesen**, rapporteur: Mijnheer de voorzitter, ik verwijs graag naar het schriftelijk verslag.

Le **président**: J'accepte avec plaisir votre renvoi au rapport écrit.

Met applaus op alle banken.

Mevrouw Wouters heeft het woord.

07.02 **Veerle Wouters** (N-VA): Mijnheer de voorzitter, de regering kondigde voor het zomerreces de omzetting van de tweede btw-facturatierichtlijn aan, waardoor juridische beperkingen inzake het elektronisch factureren kunnen worden weggenomen, wat een goede zaak is voor de vermindering van de administratieve lasten van ondernemingen.

Het wetsontwerp grijpt echter sterk in op de huidige regels inzake het tijdstip van opeisbaarheid van de btw, dat niets te maken heeft met de omzetting van de bepaling van de tweede facturatierichtlijn. Voor een aantal groepen komt dit goed uit, voor één groep wat minder.

Voor de nutsbedrijven en de telecombedrijven is het bijzonder interessant. Vanaf 1 januari zal de btw enkel nog aan de schatkist moeten worden betaald nadat de consument de btw aan de Electrabels, Belgacom en andere nutsbedrijven van deze wereld heeft betaald. Het incassostelsel wordt dan van toepassing indien deze grote ondernemingen hun factuur aan een particulier uitreiken. Die groep van ondernemingen zal dus kunnen genieten, toch vanuit btw-oogpunt, van een optimale cashflowbenadering. Ik geef een voorbeeld. Als een klant vandaag, 27 november, zijn rekening betaalt, dan kunnen de ondernemingen die btw nog bij zich houden tot 20 december. De particulieren zullen hierdoor nog meer dan nu het geval is het bedrijfskapitaal van die nuts- en telecombedrijven financieren. Dat is de eerste groep voor wie dit wetsontwerp positief uitdraait.

Ook voor een tweede groep, de btw-plichtigen die gewoonlijk goederen en/of diensten verrichten voor particulieren, is het een uitstekende zaak.

Evenwel, bij grote en kleine btw-plichtige ondernemingen heerst een lichte paniek over de onduidelijkheid van de nieuwe regels en alles met betrekking tot de voorschotfacturatie, want de nieuwe regels van opeisbaarheid zijn een grote omwenteling omdat de voorschotfactuur er tot op heden voor zorgde dat de btw opeisbaar was en tegelijkertijd aftrekbaar was bij de afnemer.

Als vandaag, 28 november, een maandaangever een voorschotfactuur uitreikt, zal hij de btw op 20 december moeten betalen, maar de btw-plichtige klant kan de btw aftrekken van de btw die hij nog moet betalen op 20 december, dus binnen hetzelfde belastbaar tijdperk. Vanaf 1 januari 2013 zal de btw echter niet langer opeisbaar worden bij het uitreiken van de voorschotfactuur, maar op het ogenblik dat de levering of de dienst is verricht of bij incassering als dit hieraan zou voorafgaan. Bij de btw-plichtigen rijst dan ook de grote vraag of zij die voorschotfactuur met btw nog mogen uitreiken.

In de commissie heb ik hierover duidelijkheid gevraagd en ik vond het zeer jammer dat u toen niet aanwezig was, minister Vanackere. Het was staatssecretaris Bogaert die ons te woord moest staan.

Het antwoord van de staatssecretaris luidde dat een voorschotfactuur nog steeds mogelijk is, maar dat de btw niet langer verschuldigd is. De btw mag wel nog steeds op een voorschotfactuur worden vermeld. Het mag dus nog.

U zou kunnen verwachten dat dit antwoord mij tevredenstelt, want het is kort en duidelijk. Welnu, dit antwoord is naar de letter van de wet een financiële ramp voor de bedrijven. Het is een financiële aderlating door de voorfinanciering van de btw die hierdoor ontstaat. Ik probeer het duidelijk te maken aan de hand van volgend voorbeeld. Als vandaag, 28 november, een onderneming een voorschotfactuur uitreikt, dan moet zij de btw betalen op 20 december. Een maandaangever kan de btw aftrekken van de btw die hij moet betalen op 20 december. Tussen beiden is er geen voorfinanciering. De ene btw-plichtige betaalt op 20 december aan de schatkist en de andere trekt de btw af op 20 december.

Zoals het er nu aan toe gaat is de voorfinanciering van de btw nul. Ingevolge deze wetswijziging zal dit vanaf volgend jaar echter niet meer zo zijn. Als op 28 januari een btw-plichtige een voorschotfactuur met btw uitreikt, dan moet hij die btw op 20 februari betalen. De afnemer zal de btw slechts mogen aftrekken nadat hij de btw aan zijn leverancier heeft betaald.

Stel dat de afnemer begin februari de voorschotfactuur met btw betaalt, dan zal de maandaangever de btw kunnen aftrekken van de btw die hij moet betalen tegen 20 maart. Tussen die twee zal de btw ineens een maand moeten worden voorgefinancierd, want de leverancier moet de btw al betalen tegen 20 februari, terwijl de afnemer de btw maar kan aftrekken op 20 maart.

De regering veroorzaakt also een negatieve cashflow, in volle financiële en economische crisis. Ik kan dit wetsontwerp dan ook moeilijk een relancemaatregel noemen. De oorzaak zit in een bepaling tegen de fraude. Iedereen weet dat de btw fraudegevoelig is. Het btw-wetboek bevat dus bepalingen die fraude moeten tegengaan. Volgens een van die fraudebepalingen is de btw verschuldigd door eenieder die op een factuur de btw vermeldt, zelfs indien hij geen goed heeft geleverd, noch een dienst heeft verstrekt. In de memorie van toelichting staat dan ook duidelijk dat hij schuldenaar wordt van de btw op het tijdstip van het uitreiken van de factuur.

De afnemer zal de btw maar mogen aftrekken nadat deze opeisbaar wordt. Dat is volgens het wetsontwerp, in tegenstelling tot wat vandaag van toepassing is, op het tijdstip van de betaling van de voorschotfactuur. Ik citeer nogmaals staatssecretaris Bogaert, die daarover zeer formeel is in het verslag: "De fraudebepaling vormt geenszins een specifieke oorzaak van opeisbaarheid van de belasting. Zij heeft hoofdzakelijk tot doel om de schatkist het recht te verlenen om van iedereen, alleen al omwille van het feit dat hij een btw-bedrag vermeldt op een factuur of een als zodanig geldend stuk, de btw op te eisen die aan hem werd betaald." Ik wijs vooral op die laatste woorden "die aan hem werd betaald".

Collega's, misschien hebt u het ook gehoord, er is duidelijk een verschil tussen de memorie van toelichting en het antwoord van staatssecretaris Bogaert op onze vraag.

Wie een factuur met btw uitreikt, wordt volgens de memorie van toelichting schuldenaar van de btw op het tijdstip van het uitreiken van de factuur. Alleen al wegens het feit dat een btw-bedrag wordt vermeld op een factuur kan de schatkist die btw opeisen, maar staatssecretaris Bogaert voegt er de woorden "die aan hem werd betaald" aan toe. Voor alle duidelijkheid, met "hem" wordt bedoeld degene die de factuur met btw uitreikt.

Laten wij dat naar het voorbeeld omzetten: als op 28 januari een btw-plichtige een voorschotfactuur uitreikt met btw, die begin februari wordt betaald, dan moet de btw niet tegen 20 februari, maar volgens de memorie van toelichting tegen 20 maart betaald worden. Met andere woorden, u kunt in vijf woorden de cashflowaderlating oplossen.

Mijnheer de minister, het probleem in dezen is echter dat die vijf woorden niet in de wet staan, maar wel in het verslag bij dit wetsontwerp.

Omdat bedrijven, zeker in deze tijden, rechtszekerheid wensen, dienen wij dan ook een amendement in op deze fraudebepaling. Ons amendement wil alleen maar het probleem van de voorfinanciering van de btw bij voorschotfacturatie oplossen. Wij willen in dezen niet zover gaan als staatssecretaris Bogaert, die de fraudebepaling beperkt tot de facturen waarvan de btw door de klant is betaald. Volgens ons moet de schatkist van degene die btw op valse facturen vermeldt, deze kunnen opeisen ongeacht of de

medecontractant aan de fraudeur die btw al dan niet heeft betaald.

Mijnheer de minister, als u zover wilt meegaan, is dat cashflowprobleem reeds opgelost, maar dan blijft er toch nog steeds een serieus probleem bestaan. De wijziging van het tijdstip waarop de btw opeisbaar wordt, zal ervoor zorgen dat de administratieve lasten met betrekking tot de voorschotfacturatie enorm zullen toenemen.

Nogmaals, de afnemer kan de btw pas aftrekken nadat deze opeisbaar wordt, maar er is nog een voorwaarde. De afnemer moet namelijk in het bezit zijn van een regelmatige factuur en daarop zal dus onder andere de datum dat de btw opeisbaar wordt, moeten worden vermeld.

In geval van een voorschotfactuur komt u in de problemen, mijnheer de minister. Als men bijvoorbeeld op 28 januari aan een btw-plichtige een voorschotfactuur uitreikt met btw die begin februari wordt betaald – laten we zeggen op 4 februari –, dan zou die datum op de voorschotfactuur moeten staan. Het is echter natuurlijk nogal moeilijk voor een leverancier om dat op voorhand te weten. Hij zou na het incasseren een verbeterend stuk moeten uitreiken met vermelding van die datum, zodat zijn klant zeker is dat hij achteraf die btw kan aftrekken. Zoals u weet: wie ten onrechte btw aftrekt, zelfs zonder frauduleuze bedoeling, stelt zich bloot aan een administratieve geldboete en nalatigheidsintresten die u onlangs nog verdubbeld hebt. De wet is hierover duidelijk. Bovendien laat de btw-richtlijn op dit punt zeer weinig ruimte. Zelfs al mogen btw-plichtigen voortaan elektronisch factureren en mogen ze een verbeterend stuk elektronisch opmaken, toch is dit een bijkomende administratieve last. De mogelijkheid om dit op elektronische wijze te doen, gaat de bedrijven alleen papier en postzegels besparen, niet meer of minder.

Daarom wordt ook gesuggereerd om vanaf 1 januari 2013 niet langer met een voorschotfactuur te werken maar wel met een uitnodiging tot betaling. Zodra de betaling is ontvangen, wordt de echte voorschotfactuur dan uitgereikt. Mijnheer de minister, er is echter een probleem. De boekhoudloketten zijn hierop op dit ogenblik niet voorzien. Bij grote ondernemingen is de ERP-software er evenmin op voorzien om op deze wijze te werken. Wellicht zijn de problemen met de ERP-software nog groter omdat die meestal met een ketting van bewerkingen werkt. Een dubbele stroom van documenten voor de voorschotfacturen zal voor deze bedrijven een serieuze aanpassing van die systemen vergen. Het is dan ook te betreuren dat ik vanuit de praktijk zo veel signalen ontvang over hoe men die wet zal moeten toepassen in de praktijk.

Voorzitter: Ben Weyts, eerste ondervoorzitter.

Président: Ben Weyts, premier vice-président.

Leveranciers van software en grote bedrijven willen nu al wel de nodige aanpassingen aan die software voorbereiden, want deze wet treedt al in werking op 1 januari 2013.

Wie wij ook niet mogen vergeten, zijn de duizenden boekhouders. Ingevolge het voorliggend wetsontwerp zullen zij onder nog veel meer stress moeten werken. Zij zullen in drukke btw-aangifteperiodes immers niet alleen het aan- en verkoopdagboek moeten bijwerken, maar zij zullen ook het financieel dagboek moeten bijwerken om nog een correcte btw-aangifte te kunnen indienen. In drukke periodes zal het voor die mensen dus nog wat drukker worden dan nu al het geval is. Net het bijhouden van een financieel dagboek wordt vandaag de dag meestal uitgesteld tot een kalmere periode, wanneer dat mogelijk is.

Daarnaast zullen de boekhouders ook veel meer tijd moeten besteden aan de overeenstemming van de btw-omzet met de boekhoudkundige omzet. In principe moeten die beide cijfers met elkaar overeenstemmen, maar doordat de btw niet langer opeisbaar wordt door het uitreiken van een factuur, zal het veel moeilijker worden om een voorschotfactuur aan de hand van de betalingen weder samen te stellen en in de btw-rapportering toe te voegen.

Omdat die tweede btw-facturatierichtlijn ons land niet verplicht om de regels van opeisbaarheid te wijzigen, betreuren wij het dan ook heel erg dat er niet meer tijd wordt genomen om de gevolgen op het vlak van de voorschotfacturatie beter op te vangen. Softwarefabrikanten, beoefenaars van cijferberoepen en btw-plichtigen tasten op dit ogenblik nog in het duister, want zij weten niet op welke manier zij de voorschotfacturatie moeten organiseren.

Als ik het goed voorheb, is het vandaag 28 november. Er volgt nog een maandje vooraleer die wetgeving van kracht is. Daar zit ook nog Kerstmis tussen. Mijnheer de minister, daarom stel ik voor om dat nog eens grondig te bekijken vooraleer dat goedgekeurd wordt. Er dreigt immers een serieus probleem met de

voorschotfacturatie. Leg uw oor alstublieft te luisteren bij de boekhouders, zodat zij zekerheid kunnen krijgen.

Ten slotte, wij dienen een amendement in dat voorziet in een overgangsmaatregel. Wij willen absolute zekerheid geven aan onze btw-plichtigen. Wanneer zij dit jaar nog een voorschotfactuur uitreiken, waarvan de btw opeisbaar wordt, zal door ons amendement de btw geen tweede maal opeisbaar worden wanneer die in 2013 wordt betaald.

Ook wij zijn er wel degelijk van overtuigd dat een elektronische facturatie de lasten voor de ondernemingen aanzienlijk kan verminderen, maar door de aanpassingen aan de opeisbaarheid neemt u alle voordelen weg. Daarom kunnen wij niet instemmen met dit wetsontwerp.

Ik verzoek u om nog eens heel goed te luisteren naar de btw-plichtigen en naar de boekhouders, want ik denk dat dit vóór 1 januari heel moeilijk zal zijn voor hen.

Staatssecretaris Bogaert heeft in de commissie gezegd dat men een overgangsperiode zou invoeren. De vraag is dan ook wat die overgangsperiode inhoudt, waar dat in de wet staat en of iedereen tijdig op de hoogte zal worden gebracht van deze wijziging.

07.03 Georges Gilkinet (Ecolo-Groen): Monsieur le président, monsieur le ministre, je voudrais dire quelques mots de ce projet de loi, qui est une transposition de directive comportant sur papier des éléments intéressants en termes d'automatisation des procédures TVA, de facturation électronique. Dans certains cas, cela pourra améliorer la situation de trésorerie des entreprises, dès lors que la TVA sera exigible après paiement et pas après émission de la facture ou la livraison. Cela correspondra mieux aux cycles économiques.

Dans les faits, il me semble qu'à différents endroits on a complexifié les choses de manière excessive, notamment en choisissant de laisser coexister deux systèmes en matière de TVA, à savoir la prestation ou la livraison, d'une part, et le paiement, d'autre part. Il va y avoir coexistence de deux systèmes. Il me semble dès lors que l'intention est que ce nouveau système soit d'application au 1er janvier, qu'il y a une lacune en matière de concertation des secteurs économiques concernés, mais également des prestataires pour lesquels des adaptations en matière de logiciel comptable et de procédure seront nécessaires.

Ce sera d'autant plus difficile pour les plus petites structures et cela pourrait justifier, monsieur le ministre, un décalage dans le temps de l'entrée en application de ce nouveau dispositif. Je ne pense pas que ce soit envisagé à ce stade par le gouvernement, mais le fait de légiférer si tard dans l'année, avec une entrée en application au 1er janvier, nous semble effectivement problématique.

07.04 Minister Steven Vanackere: Mijnheer de voorzitter, ik herinner de plenaire vergadering er nog aan dat een aantal van de overwegingen van mevrouw Wouters geen betrekking heeft op de eigenlijke doelstelling van de bewuste richtlijn. Wanneer wij straks in termen van bewijsvoering zullen toelaten dat de elektronische formule een waarde krijgt die naast de papieren formule kan bestaan, boeken wij vooruitgang, omdat de uitvoering van de richtlijn het bedrijfsleven verschillende tientallen en zelfs honderden miljoenen euro's zal besparen.

Ik heb een en ander in de commissie nog eens kunnen onderstrepen. Wij, Belgen, sturen alles samen per jaar ongeveer 1 miljard facturen naar elkaar. Het overgrote deel van de facturen berust eigenlijk op informatie die elektronisch wordt geproduceerd en uiteraard elektronisch ter beschikking is. De elektronische informatie wordt echter vervolgens wegens de huidige bewijsregels massaal op papier gezet, waarna in heel veel situaties de papieren realiteit door de bestemming ongetwijfeld opnieuw elektronisch wordt omgezet. Wanneer we aan die praktijken vandaag een einde maken, dan zetten wij een grote stap voorwaarts op het vlak van het terugdringen van de administratieve lasten.

Hoezeer ik ook graag wil ingaan op de overwegingen van mevrouw Wouters over het opeisbaarheidsvraagstuk en op de opmerkingen van de heer Gilkinet, laten wij vooral niet vergeten wat wij hier vandaag doen. Wij besparen hier vandaag vele tientallen miljoenen euro's, indien het niet verschillende honderden miljoenen euro's zijn. Immers, terwijl vandaag een luttel percentage van de facturatie elektronisch gebeurt, zorgen wij er vandaag voor dat de elektronische facturatie in de toekomst in groten getale mogelijk zal zijn.

De opmerkingen van mevrouw Wouters handelen over de wijziging van de regels van opeisbaarheid. Zij hebben ook te maken met de keuze van ons land inzake het cash-accountingsysteem, een optie die men overeenkomstig de richtlijn had kunnen volgen. Beide aangelegenheden verdienen inderdaad een antwoord.

Het ontwerp van wet beoogt natuurlijk een zo nauwkeurig mogelijke overname van de bewoordingen van de gewijzigde artikelen van de btw-richtlijn in het Btw-wetboek. De overname heeft tot gevolg gehad dat ook andere artikelen van het wetboek werden herschreven, om meer met de btw-richtlijn in overeenstemming te zijn.

Ik weet niet of de sprekers hiernaar hebben verwezen, maar bovendien moest specifiek voor de opeisbaarheid van belastingen ook rekening worden gehouden met het arrest van het Hof van Justitie, zijnde het arrest BUPA van 21 februari 2006. Dat arrest verduidelijkt namelijk dat een belasting slechts opeisbaar kan worden voor het belastbaar feit wanneer de prijs of een deel ervan, het voorschot dus, wordt ontvangen vóór die datum. Die bepaling heeft tot gevolg dat de uitreiking van de factuur vóór het belastbaar feit van de belasting op zich geen oorzaak van opeisbaarheid van btw kan zijn, aangezien geen enkele bepaling van de btw-richtlijn in die mogelijkheid voorziet.

Beide zaken moeten dus samen worden gelezen. Mij kan eventueel worden verweten dat ik geen beroep heb gedaan op de mogelijkheid waarin de richtlijn voorziet, namelijk om te kiezen voor een cash-accountingsysteem. Ik zal in het tweede deel van mijn repliek op die vraag antwoorden. Men mag mij echter niet vragen om een wetsontwerp in te dienen dat geen rekening houdt met het arrest van het Hof van Justitie.

Dat de uitreiking van de factuur vóór het belastbaar feit van de belasting op zich geen oorzaak van opeisbaarheid kan zijn, betekent dat wij niet anders kunnen dan het oude artikel 17, § 1, tweede lid van het wetboek te schrappen.

Dan kom ik tot de *cash accounting*. Een en ander betekent dat het recht op aftrek van de belastingplichtige onderworpen aan die regeling, zal worden uitgesteld tot hij de btw aan zijn leveranciers heeft betaald. Tegelijkertijd wordt de opeisbaarheid van de btw op zijn uitgaande handelingen uitgesteld tot aan de betaling door zijn de klant.

Een uitbreiding van de cash-accountingregeling tot business-to-businesshandelingen zou er echter voor zorgen dat de belasting niet enkel pas opeisbaar wordt bij de betaling door de klant, maar ook dat die klant zijn recht op aftrek pas kan uitoefenen op het ogenblik van de betaling. Dat zou een aantal administratieve moeilijkheden met zich brengen. Zo zou de leverancier op zijn facturen "cash accounting" moeten vermelden, zodat zijn klant weet dat zijn recht op aftrek uitgesteld wordt tot de betaling. De klant zou dus een afgescheiden boekhouding moeten voeren voor die facturen, aangezien de behandeling ervan zou verschillen van facturen zonder cash accounting. Met andere woorden, dat is een complexe regeling, collega's.

Wegens de complexiteit van zo'n regeling, die absoluut in tegenstrijd is met al onze ambities inzake administratieve vereenvoudiging, hebben wij ervoor gekozen ze niet te gebruiken.

Tot slot wil ik twee punten rechtzetten die ik heb opgepikt uit het betoog van mevrouw Wouters.

Mevrouw Wouters, ten eerste mag u niet vergeten dat de btw op de voorschotfactuur ook niet hoeft te worden afgedragen door de leverancier. Ten tweede mag u in uw argumentatie niet vergeten dat de fraudemaatregel enkel door de administratie wordt ingeroepen bij een vermoeden van valse facturen.

De combinatie van die overwegingen doet mij besluiten, mijnheer de voorzitter, beste collega's, dat ik het Parlement mag verzoeken het ontwerp goed te keuren, zonder de amendementen van onder andere de fractie van mevrouw Wouters mee over te nemen. Ik meen dat wij door de goedkeuring van het ontwerp wel degelijk een behoorlijk sterke vooruitgang boeken naar een betere elektronische regeling van de btw-verplichtingen. Ik meen dat vele bedrijven ons daarvoor dankbaar zullen zijn.

07.05 Veerle Wouters (N-VA): Mijnheer de minister, begrijp me niet verkeerd. Wij gaan volledig akkoord met de omzetting van de tweede btw-facturatie-richtlijn waardoor alle juridische beperkingen voor het elektronisch factureren worden weggenomen. Het klopt dat dat gedeeltelijk een grote vermindering van de administratieve lasten met zich zal brengen en dat steunen wij.

Het wetsontwerp bestaat echter uit twee delen. In het tweede deel worden de bepalingen inzake de opeisbaarheid van de btw gewijzigd. Op dat vlak rijst er wel degelijk een probleem wanneer het gaat over een voorschotfactuur. Als ik u goed begrepen heb, stelt u dat wie een voorschotfactuur uitschrijft, niet onmiddellijk de btw moet voldoen. Alles wordt uitgesteld tot wanneer de klant de voorschotfactuur betaalt. Dan wordt de btw opeisbaar, zowel voor degene die de factuur heeft uitgereikt als voor degene die ze heeft gekregen. Die toelichting werd ook door staatssecretaris Bogaert gegeven, maar die is niet in overeenstemming met de wet.

Kijk naar de wet en naar de memorie van toelichting. Daarin staat niet dezelfde tekst als vermeld door staatssecretaris Bogaert. Daarom hebben wij een amendement ingediend voor artikel 51, § 1, ten derde. Wij zien daar een probleem. Ik ben vast niet de enige die dat zo ziet. Ik denk dat u *the big four* geraadpleegd heeft in het kader van de btw-omzetting, maar die zijn niet altijd met de praktijk bezig. Ik heb al tientallen telefoontjes gekregen van boekhouders, btw-specialisten en experts dat er een probleem blijft met de voorschotfacturatie. Het kan worden opgelost met een kleine aanpassing in de wet, waardoor alles duidelijk wordt. Zoals u het nu echter zegt en het nu in de wet staat, zult u toch nog problemen ondervinden.

Le **président**: Quelqu'un demande-t-il encore la parole? (*Non*)
Vraagt nog iemand het woord? (*Nee*)

La discussion générale est close.
De algemene bespreking is gesloten.

Discussion des articles ***Bespreking van de artikelen***

Nous passons à la discussion des articles du projet de loi n° 2450. Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 85, 4) **(2450/4)**

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan van het wetsontwerp nr. 2450. De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 85, 4) **(2450/4)**

Le projet de loi compte 43 articles.
Het wetsontwerp telt 43 artikelen.

* * * * *

Amendements redéposés:
Heringediende amendementen:

Art. 28

- 9 - Veerle Wouters (2450/2)

Art. 42/1(n)

- 11 - Veerle Wouters (2450/2)

* * * * *

La discussion des articles est close. Le vote sur les amendements et l'article réservé ainsi que sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.

De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over de aangehouden amendementen, het aangehouden artikel en over het geheel zal later plaatsvinden.

* * * * *

Besluit van de artikelsgewijze bespreking:

Conclusion de la discussion des articles:

Réservé: le vote sur les amendements et l'article 28.

Aangehouden: de stemming over de amendementen en artikel 28.

Artikel per artikel aangenomen: de artikelen 1 - 27, 29 - 43.

Adoptés article par article: les articles 1 - 27, 29 - 43.

* * * * *

Nous passons à la discussion des articles du projet de loi n° 2451. Le texte corrigé par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 85, 4) **(2451/3)**

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan van het wetsontwerp nr. 2451. De door de commissie verbeterde tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 85, 4) **(2451/3)**

Le projet de loi compte 4 articles.
Het wetsontwerp telt 4 artikelen.

Aucun amendement n'a été déposé.
Er werden geen amendementen ingediend.

Les articles 1 à 4 sont adoptés article par article.
De artikelen 1 tot 4 worden artikel per artikel aangenomen.

08 **Projet de loi portant des dispositions fiscales et financières (2458/1-4)**
08 **Wetsontwerp houdende fiscale en financiële bepalingen (2458/1-4)**

Discussion générale
Algemene bespreking

La discussion générale est ouverte.
De algemene bespreking is geopend.

De heer Carl Devlies, rapporteur, heeft zich laten verontschuldigen en verwijst naar zijn schriftelijk verslag.

08.01 **Veerle Wouters** (N-VA): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, het voorliggend wetsontwerp lijkt heel onschuldig, maar dat is het niet, want het bevat heel wat bepalingen met een budgettaire impact die veelal neerkomen op een belastingverhoging voor veel gezinnen. Het opschrift van dit wetsontwerp verdoezelt dan ook de ware aard, want het gaat vooral over fiscale bepalingen. Om die reden hebben wij een amendement ingediend om eerst en vooral het opschrift te wijzigen. Het opschrift zou immers beter zijn "Ontwerp van programmawet".

08.02 Minister **Steven Vanackere**: Mevrouw Wouters, u bent bang dat met het opschrift "Fiscale en financiële bepalingen" men in feite verdoezelt dat het belastingen zijn? Hoe kan men dit verdoezelen als men het heeft over "fiscale en financiële bepalingen"? Dat moet u mij toch eens uitleggen.

08.03 **Veerle Wouters** (N-VA): Mijnheer de minister, ik zal u toelichten waarom wij dit willen vervangen door "Ontwerp van programmawet". Een programmawet is een wet ter uitvoering van begrotingsbepalingen. Een programmawet bevat allerlei artikelen aangaande de ontvangsten. Ik denk dan bijvoorbeeld aan een wijziging van de fiscaliteit, een uitgave of besparingen. Een programmawet is dus het geheel van maatregelen ter verwezenlijking van het algemeen en het financieel beleid van de begroting.

Ik citeer letterlijk de eerste regels van dit wetsontwerp, mijnheer de minister: "Het voorliggende wetsontwerp vormt een derde luik van de begrotingsmaatregelen die de regering heeft vastgelegd in haar regeerakkoord van 1 december 2011." Dit zijn ook de letterlijke woorden van de staatssecretaris in de commissie uitgesproken. Alleen al omwille van deze woorden zeg ik dat dit eigenlijk geen wetsontwerp is houdende fiscale en financiële bepalingen, maar een ontwerp van programmawet.

Dit wetsontwerp voert een aantal begrotingsmaatregelen uit die de regering heeft vastgelegd in haar regeerakkoord. Bovendien bereidt het wetsontwerp de wijziging aan de bijzondere financieringswet voor en dit in het kader van de zesde staatshervorming. Ter voorbereiding hiervan worden in de personenbelasting de meeste aftrekposten van het inkomen omgevormd tot een belastingvermindering, maar deze belastingverminderingen zijn ineens ook belastingverhogingen.

Voor N-VA heeft het streven naar meer fiscale autonomie nooit betekend dat de federale regering voorafgaand aan een staatshervorming de voorwaarden van de huidige federale wetgeving zou wijzigen. In het verleden werden bij elke staatshervorming immers bevoegdheden volgens de bestaande wetgeving overgedragen.

Bij de regering-Di Rupo is dat echter niet langer het geval en wordt de grootste onzekerheid gecreëerd, bijvoorbeeld over wat er zal gebeuren met de woonbonus. In het kader van de fiscale vereenvoudiging van de personenbelasting worden de aftrekbare uitgaven, met uitzondering van de onderhoudsuitkeringen, omgezet in belastingverminderingen.

Zoals ik al meermaals heb gezegd, gaat het, telkens wanneer men het heeft over een vereenvoudiging, meestal om een belastingverhoging. Nu slaagt deze regering er zelfs in om van belastingverminderingen belastingverhogingen te maken.

Voortaan wordt het tarief aangepast en is het 45 % voor de uitgaven van kinderopvang en voor giften, en 30 % voor de andere uitgaven. Ook het tarief wordt dus aangepast en niet naar boven, maar wel naar beneden.

Daarbij wil ik wijzen op het feit dat wie iets meer dan het minimumloon verdient reeds aan een belastingtarief van 45 % wordt belast. Het zijn dus alweer de werkende mensen die de rekening van deze belastingverhoging dragen. Kom niet zeggen dat het geen belastingverhoging is, want dat is het wel.

Terwijl de Vlaamse regeringspartijen destijds in de Nederlandstalige pers jubelden over het bereikte akkoord inzake de staatshervorming, verscheen in de Franstalige pers eveneens een jubelbericht dat dankzij het bereikte akkoord met het Vlaams Gewest datzelfde Gewest zowat 61 miljoen euro minder zou ontvangen en de burgers uiteindelijk dus meer zouden belast worden.

Sinds de vorming van de regering-Di Rupo zijn de Vlaamse partijen dus al dubbel gerold: een keer in het luik van de staatshervorming en een keer in het luik van de begroting. In het luik van de staatshervorming verliest Vlaanderen immers 2 miljard euro en als men beide luiken samen leest, komt men tot de bevinding dat het Vlaams Gewest nog eens 61 miljoen euro verliest.

Bovendien wordt op fiscaal vlak geen homogene bevoegdheid bereikt. De Gewesten worden in de toekomst voor de materies waarvoor ze bevoegd zijn exclusief bevoegd om de belastingvermindering toe te kennen.

In de commissie heb ik er ook al op gewezen dat wat de toeslagen aan kinderen betreft, er geen homogene bevoegdheid wordt bereikt. De zesde staatshervorming bevat de overdracht van de gezinsbijslagen. De bevoegdheid over het budget van het belastingkrediet voor kinderen ten laste wordt niet overgedragen. De Raad van State merkt het belastingkrediet voor kinderen dan ook als een subsidie aan. Dit is dus eveneens een toelage zoals de kinderbijslag.

Doordat de belastingvrije som evenals de verhoging ervan voor personen ten laste een federale bevoegdheid blijft, is het ook niet uit te sluiten dat de federale overheid in de toekomst op fiscaal vlak alsnog uitgaven zal doen via verhogingen van de belastingvrije som. Ik verwijs ter zake ook naar een wetsvoorstel van de heer Arens, dat voorziet in een verhoging van de belastingvrije som voor kotstudenten.

Een tweede opmerking bij dit wetsontwerp, zeker na de ontwikkelingen van de laatste weken – toen wij dit wetsontwerp bespraken was het nog niet aan de orde – heeft betrekking op artikel 2. Artikel 2 was weer een vierde reparatiewet om in het kader van de bijkomende heffing van 4 % ervoor te zorgen dat een roerende voorheffing niet als beroepskost kan worden aangemerkt. In het kader van de begrotingsbesprekingen en de aankondiging van een bevrijdende roerende voorheffing van 25 %, denk ik ook dat deze aanpassing wellicht niet van toepassing is of in elk geval hoogstens voor het inkomstenjaar 2012 van toepassing zal zijn. Ik denk dus dat er in deze wet een artikel staat dat wij volgende week weer eens zullen moeten aanpassen.

Een laatste punt gaat over de fondsentaks, die zal worden uitgebreid van obligatiefondsen naar gemengde fondsen met een Europees paspoort en die geen dividenden uitkeren.

Wat mij daaraan stoort, is dat men deze belasting retroactief, vanaf 1 juli 2005, oplegt. Deze belasting is nu niet langer 15 % maar 25 %. Alles gebeurt zagezegd in het kader van de spaarrichtlijn. Mijns inziens is dat niet zo.

Ik verwijs ook nog naar 2005, toen de heer Verhofstadt een belasting of fondsentaks invoerde op kapitalisatiefondsen die toen meer dan 40 % in obligaties belegden. De fondsentaks belast de meerwaarde die een spaarder bij een verkoop realiseert en die bestaat uit de rente en de meerwaarde op de opbrengst uit de obligaties in het fonds. Het gaat om de rente en de meerwaarde die opgebouwd werden ten vroegste vanaf 1 juli.

Deze regering viseert nu echter ook de gemengde fondsen. Dat zijn beleggingsfondsen die meer aandelen dan obligaties bevatten. Het percentage obligaties in het fonds wordt nu, zoals ik al zei, verlaagd van 40 % naar 25 %, naar analogie van de spaarrichtlijn. Het zijn natuurlijk ook net die fondsen die toenmalig minister

van Financiën, de heer Reynders, in 2005 aan de burgers heeft aangeraden, om de nieuwe belasting in 2005 te ontwijken.

Wie toen het advies van minister Reynders heeft gevolgd, komt nu dubbel en dik bedrogen uit, want de meerwaarde op die gemengde fondsen zal niet vanaf nu, maar wel retroactief, vanaf 1 juli, belastbaar zijn en niet langer tegen 15 %, maar tegen 25 %. Wie die zet heeft gedaan, heeft er dus vast en zeker niet goed aan gedaan.

Als reden voor de wijziging, mijnheer de minister, haalt u in het wetsontwerp aan dat de fondsentaks wordt uitgebreid wegens de spaarrichtlijn. In 2005 werd dat ook aangehaald. Dat was het excuus. Niets is echter minder waar, want de spaarrichtlijn gaat over informatie-uitwisseling. Als een Belg in een andere lidstaat intresten int, dan deelt die lidstaat dat mee aan de Belgische fiscus. Dat wil echter helemaal nog niet zeggen dat België die intrest ook moet belasten. Dat staat er niet in. Europa verplicht de lidstaten sinds 1 januari 2011 om informatie over gemengde fondsen uit te wisselen. Dat is hetzelfde. Dat betekent evenmin dat België nu ineens die inkomsten moet belasten.

Ik vond het heel vreemd dat die wijziging er kwam, omdat de uitbreiding, voor zover ik het kon terugvinden, niet in het regeerakkoord staat en volgens mij evenmin in de begroting 2012.

Bovendien wordt die wijziging in het wetsontwerp houdende fiscale en financiële bepalingen bedrieglijk ondergebracht onder de afdeling "Vennootschappen en Andere Rechtspersonen", terwijl — en daarop wil ik wijzen — het de spaarders zijn, dus de natuurlijke personen, die deze extra belasting zullen betalen. Op die manier probeert de regering dit Parlement mooi in slaap te wekken.

De staatssecretaris wilde mij sussen en zei dat het een zeer beperkte impact heeft. Dat kan juist zijn voor de Belgische banken, want deze hebben veelal beleggingsfondsen zonder Europees paspoort uitgegeven en zijn in dit kader nog niet belastbaar, maar in België wordt wel een veelvoud aan beleggingsfondsen verkocht uitgegeven door buitenlandse instellingen, in het bijzonder Luxemburgse sicav's, en deze hebben wel allemaal een Europees paspoort, met als gevolg dat deze onder dit systeem vallen en belastbaar worden.

De manier waarop deze belastingverhogingen op slinkse wijze worden doorgevoerd, zijn voor ons niet aanvaardbaar. Bijgevolg zullen wij tegen dit wetsontwerp stemmen.

08.04 Georges Gilkinet (Ecolo-Groen): Monsieur le président, monsieur le ministre, un projet de loi portant des dispositions fiscales et financières diverses comporte, par définition, des mesures positives et d'autres mesures qui le sont moins.

Parmi les mesures positives, je mentionnerai celles qui améliorent la progressivité de l'impôt ou qui élargissent certaines taxations à des revenus de capitaux. Elles ne sont pas toujours le fait de choix politiques mais d'exigences externes. D'autres sont moins intéressantes, car l'on se prive de la capacité de faire contribuer des revenus de capitaux, des revenus mobiliers de ressortissants étrangers au financement des entités publiques, notamment locales.

J'aurai deux réflexions principales à formuler par rapport à l'ensemble des dispositions visées. La première concerne la modification des masses fiscales avant transfert de certaines politiques dans le cadre de la réforme de l'État. En cas de diminution des masses, des marges de manœuvre moins importantes seront transférées aux entités fédérées.

Il en résulte moins de capacité pour elles de développer des systèmes fiscaux ou des systèmes de subvention plus justes et plus efficaces comme elles le souhaiteraient. Moins les sommes transférées seront importantes, moins leur marge de manœuvre sera importante ainsi que leur capacité d'effectivement imposer leur propre marque dans le futur sur les compétences nouvelles qui leur seront transférées.

Nous serons attentifs dans le cadre des prochains travaux à ce que, comme vous l'avez fait par le passé avec la suppression des aides fiscales à l'isolation, cela ne devienne pas une habitude de la part de l'État fédéral. Dans un État comme le nôtre, il faut davantage de coopération et de respect des partenaires!

Ma seconde réflexion concerne l'article 23 du projet de loi qui est la conséquence d'un arrêt de la Cour constitutionnelle du 8 mars dernier. Cet arrêt constatait une inégalité de traitement entre les couples propriétaires d'une habitation et les locataires pour ce qui concerne la possibilité de déduction d'impôt qu'un

contribuable peut obtenir pour des travaux de sécurisation de son habitation contre le vol et l'incendie.

Suite à cet arrêt, on modifie donc la loi mais de manière rétroactive. On a donc interrompu le traitement des déclarations d'impôt des contribuables concernés pour les revenus de l'année 2011. Quelques dizaines de milliers de personnes sont, aujourd'hui, dans l'expectative, souvent avec la perspective de bénéficier d'un remboursement d'impôt.

Le fait d'avoir temps tardé à prendre votre décision, le fait d'avoir décidé de bloquer le traitement des déclarations de ces personnes est une manière d'améliorer la trésorerie de l'État fédéral, mais au détriment de dizaines de milliers de ménages, ce qui ne me semble pas être une manière positive de fonctionner.

En vue de la prochaine réunion de la commission des Finances - en votre présence je l'espère -, j'ai déposé une question précise relative au nombre de contribuables concernés par la décision qui a été prise au niveau budgétaire, relative aussi au traitement des déclarations antérieures qui devront faire l'objet d'une correction. Je souhaite en effet connaître le réel effet budgétaire de la mesure qui a été prise.

En tout cas, le traitement que vous avez réservé à cette problématique est insatisfaisant. En effet, il est inadapté de prendre les contribuables en otage et de prendre autant de temps pour régler une question qui aurait pu l'être avant l'été, ce qui aurait permis aux intéressés de bénéficier, le cas échéant, de remboursements auxquels ils ont droit.

08.05 Minister **Steven Vanackere**: Mijnheer de voorzitter, ik wil uiteraard ook nog verwijzen naar wat in de commissie is besproken. Sommige van de aangehaalde punten hebben immers al uitvoerig het voorwerp uitgemaakt van een bespreking in de commissie. Ik kom nog even terug op een tweetal punten.

Mevrouw Wouters, met betrekking tot uw opmerkingen over de vennootschapsbelasting wil ik er u opmerkzaam op maken dat de maatregel met betrekking tot de beleggingsfondsen vooral een antwoord is op een arrest van het Grondwettelijk Hof waarbij de bestaande wettelijke bepalingen uitgebreid worden tot de beleggingsfondsen die gevestigd zijn in de Europese Economische Ruimte in plaats van in de Europese Gemeenschap. De uitspraken waarnaar u verwijst dateren, zoals u zelf hebt aangegeven, van voor 2005. Er zijn inmiddels toch wel wat jaren verstreken en er is internationaal een evolutie ontstaan, vooral met betrekking tot de fiscale behandeling van interesten of roerend inkomen in het algemeen. Het zou tegenstrijdig zijn als we volgens de spaarrichtlijn – de huidige, niet die van 2005 – die informatie wel zouden uitwisselen, terwijl we in België een beleggingsfonds zouden toestaan dat internationale inkomsten genereert die we als interesten kunnen beschouwen maar die we dan volgens onze interne wetgeving niet als interesten zouden beschouwen. Met andere woorden, ik vraag dat wij ten aanzien van die opmerking toch de evolutie in ogenschouw zouden nemen.

Ik heb een tweede opmerking die betrekking heeft op een aangelegenheid die mevrouw Wouters heeft aangehaald. Ik wil even specificeren dat artikel 2 van het ontwerp bepaalt dat de bijkomende heffing van 4 % die door de vennootschap ten laste genomen wordt voor haar aandeelhouders, geen beroepskost is. Dat is een logische doortrekking, want die 4 % is op zich ook niet aftrekbaar.

Je souhaite également faire le point sur les commentaires de M. Gilkinet que j'ai écouté avec attention. Comme votre parti le sait, le fédéral n'a pas pris la décision d'un *standstill* total en attendant le transfert. Ce n'est pas en prenant des dispositions, qui facilitent d'ailleurs dans certains cas la prise de responsabilités des Régions, que nous diminuons les chances des Régions de prendre leurs propres responsabilités en choisissant, le cas échéant, d'autres formules à l'avenir.

Rien n'interdit de faire ce que nous faisons. J'attire cependant votre attention sur le fait qu'un certain nombre de choses sont réalisées justement pour permettre aux Régions d'assumer pleinement leurs responsabilités, en tenant compte des effets de nature budgétaire. Je ne peux pas le nier, que ce soit dans un sens ou dans l'autre. C'est aussi une question de responsabilité. Je fais d'ailleurs référence au rapport du Conseil supérieur des Finances qui déclare en toute transparence qu'entre aujourd'hui et 2015, une prise en charge, sous quelque forme que ce soit, de l'effort budgétaire allant jusqu'à 1 % du PIB devra être assumée par l'entité II.

Nous devons intégrer tout ceci dans nos réflexions. Toutefois, il ne s'agit pas de dire que, si quelque chose risque d'avoir un impact sur les montants à transférer le jour où la loi le permettra, cela diminuera les capacités, la potentialité de nouvelles politiques pour les Régions, voire les Communautés. Il faut clairement

faire la distinction entre l'autonomie que ces gouvernements, ces entités recevront et la gestion entre-temps par le fédéral en toute responsabilité mais aussi tenant compte des limites budgétaires que nous devons assumer aujourd'hui.

08.06 Georges Gilkinet (Ecolo-Groen): Monsieur le ministre, en ce qui concerne ce dernier point, vous dites que rien n'interdit le gouvernement de faire ce qu'il fait. Néanmoins, dans le cadre d'une relation équilibrée, fair-play et efficace pour la collaboration entre les entités gouvernantes du pays, nous devons être attentifs. Nous n'avons pas oublié et nous n'oublierons pas l'exemple de la suppression unilatérale des aides fiscales à l'isolation, qui était un acte déloyal à l'égard des Régions et de très mauvais aloi aux plans économique et environnemental. La responsabilité de notre groupe et de tous les autres groupes est d'être attentif à ce type de choix. Je vous informe donc que nous continuerons à être vigilants.

08.07 Veerle Wouters (N-VA): Mijnheer de minister, u verwijst naar de spaarrichtlijn, daar heb ik ook naar verwezen. Ik heb duidelijk gezegd dat men in het raam van de spaarrichtlijn de kenmerken aangepast heeft en de grens verlaagd heeft van 40 naar 25 %.

Ik wil benadrukken dat de spaarrichtlijn het vooral heeft over informatie-uitwisseling en informatie-uitwisseling heeft niets te maken met belastingen. Dat was mijn punt.

Le **président**: Quelqu'un demande-t-il encore la parole? (*Non*)
Vraagt nog iemand het woord? (*Nee*)

La discussion générale est close.
De algemene bespreking is gesloten.

Discussion des articles ***Bespreking van de artikelen***

Nous passons à la discussion des articles. Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 85, 4) **(2458/4)**
Wij vatten de bespreking van de artikelen aan. De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 85, 4) **(2458/4)**

Le projet de loi compte 87 articles.
Het wetsontwerp telt 87 artikelen.

* * * * *

Amendement redéposé:
Heringediend amendement:

Intitulé/Opschrift
• 5 - Veerle Wouters (2458/2)
* * * * *

La discussion des articles est close. Le vote sur l'amendement et l'intitulé réservés ainsi que sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.
De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over het aangehouden amendement, het aangehouden opschrift en over het geheel zal later plaatsvinden.

* * * * *

Conclusion de la discussion des articles:
Besluit van de artikelsgewijze bespreking:
Réservé: le vote sur l'amendement et l'intitulé.
Aangehouden: de stemming over het amendement en het opschrift.
Adoptés article par article: les articles 1 à 87.
Artikel per artikel aangenomen: de artikelen 1 tot 87.
* * * * *

09 **Projet de loi portant diverses dispositions modificatives relatives aux pensions du secteur public (2405/1-5)**

09 **Wetsontwerp houdende diverse wijzigingsbepalingen betreffende de pensioenen van de overheidssector (2405/1-5)**

Discussion générale ***Algemene bespreking***

La discussion générale est ouverte.
De algemene bespreking is geopend.

09.01 Catherine Fonck, rapporteur: Monsieur le président, je renvoie au rapport écrit.

09.02 Siegfried Bracke (N-VA): Mijnheer de voorzitter, mevrouw Fonck, ik dank u voor het efficiënt verslag.

Mijnheer de minister, wij staan hier nauwelijks een jaar nadat uw voorganger hier in alle haast een gelijkaardig, over hetzelfde onderwerp handelend wetsontwerp had ingediend. Wat u nu doet, is met recht en reden – laat dat duidelijk zijn – een soort reparatiewet indienen, om een aantal materiële en andere fouten die in de wet waren geslopen, recht te zetten. Door alle sprekers van de meerderheidspartijen is met zoveel woorden bevestigd dat tegelijk ook een aantal verzachtingen, zoals dat heet, aan de wetgeving in kwestie wordt aangebracht.

Een en ander is uiteraard gebeurd na sociaal overleg, waarmee u het ten gronde eens moet zijn. Het is immers belangrijk dat zo'n cruciale, belangrijke wetgeving door het sociaal overleg wordt gedragen. Natuurlijk hebben de betrokkenen echter ook hun werk gedaan op het vlak van de verzachting waarvan eerder sprake.

De indruk is dat de huidige regering in 2011 de indruk wou wekken dat ze een hervormingsregering was, een kritiek die mevrouw Grosemans toen namens onze fractie hier heeft verwoord. De gigantische pensioenhervorming, zoals ze toen werd genoemd, werd door het Parlement gejaagd. Het was een ongelooflijke stap.

In de praktijk blijkt de hervorming echter een mislukte stap te zijn, ook op technisch vlak. Er mag ook niets meer worden verwacht. Immers, terwijl de regering in december 2011 heel snel wou gaan met het door het Parlement jagen van de hervorming, heeft zij nu ongelooflijk lang gewacht om met voorliggende reparatiewet naar buiten te komen. Intussen zijn wij immers 28 november 2012. Het wetsontwerp moet nog worden goedgekeurd. Het gaat nochtans over maatregelen waarvan sommige op 1 januari 2013 in werking treden. In termen van dienstverlening of van pure informatie aan de bevolking is een en ander dus al een bepaald moeilijke zaak.

In de commissie is trouwens opgemerkt dat intussen, nog vooraleer de wet is goedgekeurd, al een brochure ter beschikking is voor mensen die de informatie nodig hebben. Zulks is natuurlijk de wereld op zijn kop. Ik moet echter eerlijk bekennen dat ik ter zake niet al te principieel wil zijn. Ik wil de kwestie nogal pragmatisch beschouwen.

Dat bij wijze van inleiding gezegd zijnde, blijft onze fractie van oordeel dat wat hier aan de orde is, economisch onvoldoende is en tegelijkertijd in de grond sociaal onrechtvaardig is, wat toch niet onbelangrijk is.

Ik ben geen jurist en wens het ook niet te worden, maar laat het duidelijk zijn dat dit juridisch deficiënt is. Als ik het zelfs zie, dan moet het erg zijn, moet u maar denken.

Het is bovendien economisch onvoldoende. Mijnheer de minister, ik heb u in de commissie gevraagd wat dat allemaal zou kosten of zou opbrengen, waarop u mij antwoordde dat zulks nog moest worden bekeken en nog deel uitmaakte van de begrotingsbesprekingen. Ik hoop dat het nu wat duidelijker is. De impact van de pensioenhervorming in brede zin gaat natuurlijk verder dan het voorliggend ontwerp. Maatschappelijk gesproken is de impact niet al te groot en, naar onze inschatting, te klein.

Daarover vindt men trouwens gegevens bij de Studiecommissie voor de Vergrijzing. Deze heeft berekend dat het over 0,4 % van het bbp gaat. Ik citeer uit een artikel in *Trends* van 13 juni 2012: "Het beleid van de regering-Di Rupo heeft tegen 2060 een impact op de vergrijzingskosten van amper 0,4 % van het bbp. Omgerekend in euro's, anderhalf miljard." En vervolgens lees ik: "Ondanks de grootste pensioenhervorming in 25 jaar, dixit de voormalige minister van Pensioenen, de heer Van Quickenborne, lopen de budgettaire meerkosten van de vergrijzing op tot 6 % van het bbp in 2060." Die 6 % is — getuige *Trends* van 13 juni

2012 — 0,6 % meer dan in het vorige verslag van de studietoelstand. Ik citeer nogmaals: "In de periode 2011-2017 stijgen de vergrijzingskosten met 1,4 % van het bbp en tussen 2017 en 2060 met 4,6 %."

Het zal u beter bekend zijn dan mij, mijnheer de minister, dat er inmiddels een nieuw verslag is van de vergrijzingscommissie. Dat cijfer is eigenlijk nog indrukwekkender. Ik heb het gevoel dat in elk rapport van de Studietoelstand voor de Vergrijzing de kostprijs van de vergrijzing telkens met een half procent of met een heel procent stijgt. Het gaat hier om een vrij indrukwekkende reeks.

De berichten over dat soort kosten zijn alarmerend. De alarmerende toon van die berichten steekt schril af ten opzichte van wat in dit ontwerp slechts wordt gerealiseerd.

Volgens een artikel uit *De Tijd* van 9 oktober heeft de Studietoelstand voor de Vergrijzing alweer een dergelijk rapport gepubliceerd en de alarmbel geluid. Ik citeer: "Ten opzichte van het vorige rapport van juni 2011 zijn de perspectieven nog wat verslechterd en wordt nu geraamd dat het aandeel van de sociale uitgaven in het bnp binnen vijftig jaar 6,1 procentpunten hoger zal liggen dan op dit moment. Dat is 0,7 % meer dan wat vorig jaar voorspeld werd. Dat is opmerkelijk omdat de commissie rekening gehouden heeft met de impact van de hervormingen van het pensioenstelsel en de arbeidsmarkt die de regering-Di Rupo het afgelopen jaar doorgevoerd heeft. Maar de opbrengst van die hervormingen blijkt relatief beperkt."

Dat is natuurlijk de kern van het probleem. Men zet inderdaad een stapje in die richting. Volgens datzelfde artikel zou er inzake de ambtenarenpensioenen, waarover wij het nu hebben, helemaal geen besparing zijn, integendeel zelfs.

Onze fundamentele kritiek is dus dat het niet ver genoeg gaat. Het spreekt voor zich dat men die pensioenhervorming in een geheel moet zien met allerlei andere sociale maatregelen, in termen van hervorming van de arbeidsmarkt, einde van de loopbaan, flexibiliteit van de jobs en in termen van anders gaan werken. Dat hoort er allemaal bij en dat vormt een geheel, maar de maatschappij moet haar verantwoordelijkheid opnemen. De pensioenen moeten betaalbaar blijven.

Wij stellen vast dat u dat uitgangspunt, waarvan ik hoop dat wij het er allemaal over eens zijn, namelijk dat er nood is aan langer werken, wel volgt, maar dat u het in dit ontwerp meteen uitholt door het invoeren van allerlei uitzonderingen. En wat is nu net de verzachting? De verzachting is dat men nog meer uitzonderingen heeft toegevoegd dan er waren. Vroeger was er een mogelijkheid van vervroegde pensionering voor het rijdend personeel van de NMBS, voor de politie en voor het leger. Ik gun het die mensen wel, maar ik moet toch de vraag stellen of dat allemaal wel nodig is.

Ik kan mij bijvoorbeeld voorstellen dat een treinbegeleider een behoorlijk stresserende job heeft, maar moet hij noodzakelijkerwijs op zijn vijftigste met pensioen? Kan hij niet elders binnen het grote geheel van de NMBS een job vinden waar hij zich nuttig kan maken voor de samenleving? Uiteindelijk is het de samenleving die betaalt. Dat moet toch mogelijk zijn? Idem dito voor mensen bij de politie en bij het leger. Is men op dat punt wel creatief geweest?

Naast de uitzonderingen is te zien dat men in dit ontwerp om een paar heikele punten heen fietst. Ik denk maar aan de perequaties, die zo vaak besproken zijn door politici die intussen zelf al lang met pensioen zijn. Zij hadden het er lang geleden al over dat de perequaties problematisch waren en dat men deze eens moest bekijken. Ondertussen is daarmee natuurlijk niets gebeurd.

De zogeheten "bijzondere stelsels" worden door dit ontwerp een klein beetje minder bijzonder, maar zij bestaan nog wel, en in alle duidelijkheid.

Wat zo jammer is aan dit ontwerp, en ook een van de redenen waarom wij het niet zullen goedkeuren, is dat het geen perspectief biedt. Het is een stapje, akkoord, maar het groter perspectief ontbreekt. Vanzelfsprekend kan men tegen mensen die op het punt staan om met pensioen te gaan niet zeggen dat alles van vandaag op morgen zal veranderen. Dat gaat niet. Men moet de weg geleidelijk bewandelen. Een politicus heeft mij ooit geleerd, in een taal die onze partij niet vreemd is: "fortiter in re, suaviter in modo". En inderdaad, men moet de doelstelling altijd goed voor ogen houden, maar de weg ernaartoe moet de weg van de geleidelijkheid zijn. Het is niet de bedoeling om te choqueren, maar men moet wel zeer duidelijk zijn.

Als ik even mag uitweiden, mijnheer de vice-eersteminister, een collega van u beweerde onlangs in veel interviews dat choqueren niet werkt. Volgens hem werd al in de jaren tachtig bewezen dat choqueren niet

werkt, en dat werd bewezen door de regeringen waarvan uw partij trouwens deel uitmaakte tussen 1981 en 1988, als ik het mij goed herinner. Die regeringen hadden daar inderdaad voor gekozen. Waarom rees er in 1992 een probleem? Omdat men vanaf 1988 de keuze voor "le retour du coeur" had losgelaten. Daarna werkte het uiteraard niet meer.

Men moet dat perspectief op lange termijn houden, want anders worden de burgers geconfronteerd met schokken, die ze moeilijk zullen verteren.

Ik heb al gezegd dat de tekst sociaal onrechtvaardig is en dat kan heel simpel worden bewezen. In zijn advies wijst de Raad van State erop dat gelijke categorieën ongelijk worden behandeld, en omgekeerd. Dat is natuurlijk niet correct. Het antwoord daarop is dan dat het historisch zo gegroeid is. Ik wil dat wel aannemen, maar dan is het misschien 'misgroeid' en wordt het misschien tijd om er iets aan te veranderen.

Vandaar de reparatiewet, die alweer bij hoogdringendheid werd ingediend, terwijl men toch de tijd had. Het argument dat het Parlement in reces was, is door een collega van sp.a, mevrouw Kitir, in de commissie bestreden en zij had op dat punt absoluut gelijk. Dat is een schijnreden.

Juridisch klopt het ook allemaal niet zo goed. Ik ben geen jurist, maar ik merk dat ook, want allerlei maatregelen worden met terugwerkende kracht toegepast. Men vraagt zich daarbij dan af waarom dat nodig is.

Het gevolg van dat alles is dat men de rechtszekerheid, waarop burgers in dit land vanzelfsprekend recht hebben, op die manier ondermijnt. Een burger moet heel duidelijk weten wat zijn plichten en rechten zijn. Hoe kan dat duidelijk zijn als het Parlement op 28 november nog volop bezig is met de bespreking van een wetsontwerp dat op 1 januari 2013 van kracht wordt? Men heeft dat dan wel opgevangen via een infobrochure, maar dat is niet de correcte manier van werken en bovendien is het politiek niet helemaal correct.

Er is ook sprake van schijnmanoeuvres. Wij hebben dat gisteren in de commissie nog ter sprake gebracht. Het is uiteraard goed dat de Pensioenlijn bestaat, maar als men heel goed luisterde naar het antwoord van de minister in de commissie, dan blijkt die telefoonlijn niet echt goed te werken.

Bovendien blijkt dat wij inzake informatisering helemaal achterop lopen. Als lid van de oppositie verheug ik mij daar allerminst over. Men heeft daaraan gedurende jaren geen of alvast veel te weinig aandacht besteed, waardoor de databanken, die inderdaad belangrijk zijn in een alsmaar complexer wordende werkelijkheid, niet aan elkaar kunnen worden gelinkt. Hoe kan zo'n telefoonlijn werken als de medewerkers achter die lijn niet kunnen terugvallen op een apparaat, dat goed werkt?

En dus is mijn betoog ook een pleidooi voor rechtszekerheid. Het is een pleidooi om eindelijk een perspectief op lange termijn, in welke richting men kan werken, naar voren te schuiven, in plaats van zich te beperken tot een wetgeving die men er dan heel snel doorjaagt, om ze een jaar later te moeten herzien bij hoogdringendheid. Dat is niet echt de goede manier van werken.

Mijnheer de voorzitter, ik rond af met enkele inhoudelijke elementen ten gronde. Uiteraard zijn wij het ermee eens dat er overgangsmaatregelen worden uitgewerkt voor personen die op het punt staan om met pensioen te gaan. Het is de normaliteit zelfe dat men die niet van de ene dag op de andere koud pakt.

Wij kunnen echter niet akkoord gaan met een aantal bepalingen waarvan men zich afvraagt waar ze vandaan komen. Zo wordt de periode als vrijwillig brandweerman gelijkgesteld en dient ze mee om het pensioen te berekenen. Dat concept vrijwilligheid is natuurlijk helemaal iets anders en de maatregel is eigenlijk ook moeilijk uit te leggen.

Nogmaals, er zijn dan die bijkomende maatregelen; ik heb het reeds gezegd. Het rijdend personeel van de NMBS kreeg een uitzondering, evenals de geïntegreerde politie, de militairen en nu ook voormalige militairen die overgeplaatst worden naar de burgerlijke ambtenarij. Dat is op zichzelf een heel vreemde gedachte, want ze werken daar zoals alle anderen en toch krijgen ze andere rechten, omdat ze ooit in het leger hebben gewerkt. Ik weet dat dat waarschijnlijk over weinig personeelsleden gaat, maar het principe is natuurlijk niet zo deugdzzaam.

En dan is er een laatste punt: wij huiveren van de complexiteit van de wetgeving. Het is door verschillende

sprekers gezegd. Ik ben heel nieuw in de sector en ik heb verschillende keren in de commissie gevraagd om dat eens uit te leggen, want gewone mensen kunnen dat toch niet begrijpen. Het antwoord kwam er in feite op neer dat het effectief niet te begrijpen is, maar dat men dat nu eenmaal zo doet.

Men moet zich ten gronde vragen stellen bij de complexiteit, bij de verwoording, die absoluut niet aantrekkelijk is, om het niet sterker uit te drukken. Er worden daar uitzonderingen gestipuleerd op de minimumduur "voor personen die genieten van een gunstiger tantième dan 1/60e" en men spreekt over de "vermenigvuldigingscoëfficiënt die hier toegepast zal moeten worden op de loopbaanduur". Ik vind dat ook eenvoudige mensen wetgeving zouden moeten kunnen lezen, en op dat vlak schiet de tekst zeker tekort, zeker ook als men dan ziet wat er principieel fout aan is, en dan heb ik het over de regeling inzake de disponibiteit voorafgaand aan het pensioen, wat echt ook weer de uitzondering op de uitzondering is.

Laat het duidelijk zijn: de N-VA heeft niet de bedoeling om de maatschappij en alle werkenden te schofferen en heel hard aan te pakken, integendeel. We denken wel dat men naar een systeem moet gaan waarmee men ervoor zorgt dat men maatschappelijk gesproken ook nog ergens uitkomt. Met de voorgestelde stap meen ik dat dat niet het geval is. Die gaat effectief niet ver genoeg. Nogmaals, de belangrijkste kritiek is dat het perspectief waar men op termijn naartoe wil, over twintig of dertig jaar, ontbreekt. Daarom zal onze fractie het ontwerp niet goedkeuren.

09.03 Jean-Marc Delizée (PS): Monsieur le président, monsieur le ministre, chers collègues, lors des travaux en commission, l'unanimité est intervenue sur au moins un point: le projet de loi ne se distingue pas par sa simplicité. Cela a déjà été signalé à cette tribune et pour le dire de manière moins diplomatique, ce projet de loi de réparation se caractérise, en tout cas pour le secteur public, par une complexité sans nom, ce qui ne manquera pas de poser des problèmes tant pour les bénéficiaires que pour les fonctionnaires qui seront chargés de le mettre en œuvre. Vous en êtes conscient, il y a un enjeu d'information personnalisée pour chaque travailleur concerné ainsi qu'un enjeu de formation du personnel.

Paradoxalement, on assiste à une sorte d'individualisation non pas au niveau du calcul de la pension mais bien en ce qui concerne l'ouverture du droit à la retraite anticipée. Chaque cas sera différent et devra être analysé comme tel.

Cela dit, cette réforme revue et corrigée des pensions du secteur public prouve à nouveau que la méthode utilisée en décembre 2011 pour faire passer une réforme aussi importante et aussi sensible que celle des pensions du secteur public n'était pas la bonne. On ne gagne pas une telle réforme dans la précipitation et sans respecter la concertation sociale. En tout cas, nous nous réjouissons du rétablissement du dialogue pour aboutir à un résultat qui peut satisfaire chacun.

Pour le groupe socialiste, il était primordial de conserver la possibilité de partir à la pension anticipée, particulièrement pour les agents qui ont commencé à travailler très jeunes et dans la plupart des cas dans des métiers pénibles. Ce sera bien le cas, puisque les personnes qui ont entamé leur carrière à 18 ou à 20 ans pourront toujours partir à la pension à 60 ou 61 ans, même au terme de la période transitoire.

Par ailleurs, il était aussi important d'atténuer l'impact de la réforme initiale pour tous les régimes spécifiques, les tantièmes préférentiels. En effet, ces régimes ont été introduits, notamment pour des raisons de pénibilité – c'est ce que l'on appelle "les secteurs actifs" – et il aurait été incompréhensible que ces agents ne puissent pas bénéficier d'un assouplissement de la condition minimale de carrière pour bénéficier de leur pension. Certes, le système des coefficients multiplicateurs est complexe, mais il répond à la nécessité d'allonger les carrières réelles de manière raisonnable et dans un souci d'équité.

Il reste à savoir si le système mis en place ne sera pas confronté à un grand nombre d'erreurs ou de difficultés pratiques car, en définitive, tout reposera sur la délivrance et la validation correcte par l'employeur des données historiques de l'agent qui souhaite prendre sa pension anticipée.

Enfin, je voudrais attirer l'attention sur l'urgence d'une modification du complément pour âge dans la fonction publique. Dans sa forme actuelle, ce complément octroyé pour les services prestés entre 60 et 65 ans n'a évidemment plus beaucoup de sens face à l'augmentation graduelle de la condition d'âge pour l'ouverture du droit à la pension anticipée.

À 60 ans, il va de soi qu'il n'a plus de sens, mais, même au-delà de 62 ans, il n'aura un caractère incitatif que pour ceux qui répondent désormais à la condition de carrière exigée et qui, soit ne perçoivent qu'un trop

faible traitement, soit ne comptabilisent pas assez d'années pour obtenir le maximum de pension. Pour tous ceux qui ne rempliront pas la condition de carrière, il y aura un effet "revenu" incompatible avec l'objectif même du complément d'âge.

Nous en avons parlé en commission, monsieur le ministre; je sais que vous gardez bien à l'esprit qu'une réflexion est à mener et qu'une mesure est à prendre si le gouvernement souhaite, par un mécanisme incitatif, améliorer le taux réel d'emploi entre 62 et 65 ans dans la fonction publique. Le même problème se pose d'ailleurs avec le bonus pension dans le secteur privé. Un avis vous a été rendu en la matière par le Comité de vieillissement.

En conclusion, le groupe PS soutient ce deuxième projet de loi de réparation *versus* pensions du secteur public, qui atténue, dans un souci de cohérence et de justice pour les agents de la fonction publique, l'impact de la réforme initialement projetée.

09.04 Sonja Becq (CD&V): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, het ontwerp dat eindelijk in de Kamer ter stemming voorligt, komt tegemoet aan een vraag die al een tijdje leeft in de sector, met name naar een hervorming van de pensioenen. Naar analogie van de aanpassingen bij de werknemers kunnen wij dit nu ook voor de ambtenaren doorvoeren.

Eindelijk zijn wij er en kunnen wij vandaag hierover stemmen in de plenaire vergadering. We kunnen gerust zijn. De voorliggende teksten zullen de teksten zijn die worden uitgevoerd en geïmplementeerd.

Mijnheer de minister, ik zal niet alles herhalen wat wij in de commissie hebben gezegd, want ik vind dat niet zinvol.

De vraag werd gesteld of dit niet veel te laat was. Het had op een andere manier moeten gebeuren. De rechtszekerheid van de mensen had er sneller en vroeger kunnen zijn. Op dit moment kunnen er nog geen pensioenberekeningen worden gemaakt en krijgen mensen nog geen volledig en zeker antwoord over hun situatie.

Dat blijft een probleem. U erkent dat ook, heb ik begrepen. Ik weet niet of het helpt als ik dat vijf keer herhaal, maar wij moeten daaraan wel iets doen.

Ik denk dat het ook belangrijk is dat stelsels mee worden aangepast, zij het dat de regeling daarmee ingewikkeld wordt. Rechten worden verankerd enzovoort.

Ik wil wel nog even terugkomen op twee vragen die ik u in de commissie heb gesteld, maar waarop wij niet onmiddellijk een antwoord hebben gekregen.

De eerste vraag gaat over de opbrengst en de kostprijs. Men vraagt de mensen om langer te werken. Men zal dat effectief ook moeten doen. Ik ga ervan uit dat de overheid er ook voor zorgt dat dit mogelijk is, ook in de overheidssector. De overheid moet daarvoor ook model staan.

Daarstraks werd even ingegaan op het rapport van de Studiecommissie voor de Vergrijzing. Ik ga de cijfers niet herhalen, maar de globale trend is daar dat het om een besparing in het begin gaat en om een kostprijs op langere termijn, onder andere ook omwille van de pensioenbonus die nog is ingebouwd. Dat is ook een van de redenen.

Onze vraag blijft. U had gezegd dat u zou kunnen antwoorden als de begroting er is. Onze vraag is wat de kostprijs en de opbrengst zullen zijn van de maatregelen die zullen worden ingevoerd.

Een tweede vraag ging over de laagste pensioenen. Er zal een KB komen met de vastlegging van de minima voor de pensioenen bij de overheid. Wanneer zal dat er komen? Welke parameters zult u daarbij hanteren? Kunt u hierover enige duidelijkheid geven? Dat is belangrijk voor bijvoorbeeld ambtenaren die langdurig ziek zijn of die vervroegd op pensioen worden gesteld. Ook voor hen moet het leefbare minimum worden vastgesteld.

Tot slot heb ik nog een vraag naar informatie. Dat weet u.

Deze hervorming van de pensioenen zal niet de laatste zijn waarover wij het in de commissie en hier zullen

hebben. In het regeerakkoord was het programma immers toch iets ambitieuzer.

Gisteren, tijdens de vragen, hebben wij het over de pensioenbonus gehad. Toen werd ook een vraag gesteld over het langer werken, na het pensioen. Ik vraag echter ook uw aandacht – ik heb dat bij uw voorganger ook gedaan – voor twee andere problemen, die niet altijd expliciet aan de orde komen, maar wel heel duidelijk in het verslag van de ombudsman staan en ook in de menselijke realiteit voorkomen.

Ten eerste, de eenheid van loopbaan. Waarover gaat het? Het betreft mensen die langer dan 45 jaar gewerkt hebben voor zij met pensioen gaan of kunnen gaan en voor wie in principe de jaren die het meest pensioen opbrengen, berekend en gebruikt moeten worden. Ik geef een voorbeeld. Een zelfstandige heeft een hoger inkomen dan toen hij werknemer werd, omdat hij toen een begininkomen kreeg, maar men vindt dat niet zo gemakkelijk terug. In theorie is er een eenheid van loopbaan, maar in de praktijk is die er niet.

Mijn vraag is om dat te regelen voor of samen met het langer werken, omdat mensen die tot aan hun pensioen meer gewerkt hebben dan de jaren die nodig waren voor een volledig pensioen, gediscrimineerd worden. Ik geef altijd het voorbeeld van mijn kapper, die zegt dat hij een heel laag pensioen heeft. Hij wilde dat men rekening had gehouden met zijn inkomen als kapper, in het begin, als zelfstandige, want toen verdiende hij meer dan toen hij nog leerjongen was. Voor hem scheelt dat heel veel, want hij heeft een heel laag pensioen.

Ten tweede, het gemengd minimumpensioen is een heel raar systeem, mijnheer de minister. Ik probeer het in mijn eigen woorden uit te leggen. Er is een minimumpensioen voor werknemers en er is ook een minimumpensioen voor zelfstandigen. Die twee zijn wat opgetrokken. In plaats van die twee samen te tellen – zo zou onze eenvoudige geest het zeggen – bestaat er nog zoiets als een gemengd minimumpensioen, dat de stijging van de index en de welvaart niet heeft gevolgd. Bij het minimumpensioen van de zelfstandigen en het minimumpensioen van de werknemers was dat dus wel het geval. Ik weet dat het een prioriteit is die men vanuit de sector van de zelfstandigen en de sector van de werknemers naar voren zou moeten brengen, maar het blijft schrijnend voor diegenen die zich in zo'n situatie bevinden.

Ik wil heel uitdrukkelijk uw aandacht vragen voor die twee dossiers, wanneer u tot verdere hervormingen overgaat.

09.05 Mathias De Clercq (Open Vld): Ik ben tevreden dat de omvangrijke pensioenhervorming, die uw voorganger eind 2011 op de sporen heeft gezet, overeind blijft. Tegelijkertijd is het positief dat ter zake een aantal verfijningen wordt ingevoerd.

Het was eind 2011 inderdaad nodig ons pensioenstelsel op een accurate manier grondig te hervormen en nauwelijks een week na de eedaflegging van de nieuwe regering werden de wetteksten ingediend in het Parlement. De snelle gang van zaken zorgde toen voor enige kritiek, maar iedereen wist al jaren dat er actie ondernomen moest worden en dat het debat over de vergrijzing en de gevolgen ervan, onder meer voor ons pensioenstelsel, gevoerd moest worden.

Het was belangrijk dat de hervorming er eind vorig jaar kwam, opdat ze nog in 2013 in werking zou kunnen treden. Desalniettemin onderstreep ik vanuit onze fractie dat er ondertussen ruimte is geweest voor het sociaal overleg, waaruit een aantal billijke preciseringen en verfijningen is voortgekomen die de situatie van de werknemers die bijna met pensioen gaan, in acht neemt en er effectief ook rekening mee houdt.

Het is ook belangrijk om voor rechtszekerheid te zorgen voor de burgers. Daarom moeten we inzetten op een kwalitatieve informatieverstrekking – het werd door menige collega's geponeerd in de bevoegde commissie – zowel aan personen die nog beroepsactief zijn als aan wie geniet van een verdiend pensioen. Het verheugde mij dan ook dat de technische middelen voorhanden zijn om de pensioenberekeningen te individualiseren.

Wij kijken dan ook samen met de collega's uit naar de totstandkoming van een portaalsite die de burgers de mogelijkheid biedt simulaties te maken en duidelijkheid te krijgen. Het was een thema dat u terecht als prioriteit bestempelde, omdat burgers op die manier zich beter bewust kunnen zijn van de opbouw van hun pensioenrechten.

Collega's, tot slot blijf ik nog even stilstaan bij de hervorming waar het hier vandaag om gaat. Het is relevant te benadrukken dat die hervorming wordt doorgevoerd en dat wij vandaag effectief stappen zetten naar een

duurzame hervorming van dat stelsel.

Mijnheer de minister, wij weten natuurlijk dat in de toekomst nieuwe stappen moeten worden gezet om ons pensioenstelsel aan te passen aan de vergrijzingsgolf. Andere collega's hebben het benadrukt en wij lezen dat ook in de rapporten. Wij moeten die vergrijzingsgolf als iets positief kunnen capteren. Onze fractie zal steeds het voortouw nemen in de hervormingen dienaangaande. Het zijn immers stappen die wij moeten zetten in het belang van de huidige en toekomstige generaties.

09.06 Catherine Fonck (cdH): Monsieur le président, monsieur le ministre, chers collègues, ce n'est pas une surprise, nous soutiendrons ce projet de loi car il est important. Il permet de corriger les effets pervers, les injustices qui avaient été introduites suite à la réforme des pensions, il y a environ un an. Ces corrections avaient déjà été apportées pour le secteur privé. Nous le faisons, aujourd'hui, pour le secteur public. Nous avons plaidé en ce sens à l'occasion du projet de loi d'origine.

Monsieur le ministre, je ne souhaite pas reprendre ici le débat qui a déjà eu lieu en commission. Ce serait inutile et cela n'apporterait rien de nouveau. Mais je ne manquerai pas de vous interroger prochainement sur les questions restées sans réponse.

Sur le plan politique, outre les mesures positives correctrices que contient ce projet de loi, je voudrais mettre en évidence deux maîtres mots: la concertation sociale et la pédagogie.

Pour ce qui concerne la concertation sociale, il s'agit, ici, de la démonstration par a+b que la concertation n'empêche pas d'avancer positivement. Cette concertation avec l'ensemble des partenaires sociaux permet d'apporter une plus-value grâce à leur expertise et leur sens de la réalité du terrain et du quotidien.

Pour ce qui concerne la pédagogie et l'information – ce n'est pas nouveau –, les calculs en matière de pension étaient déjà particulièrement complexes. On ne peut pas dire, monsieur le ministre, que vous incarnez ici, à vous seul, toute la complexité du calcul des pensions. Mais force est de constater que ces calculs deviennent encore un peu plus complexes. C'est pourquoi il est important que vos services et les services de l'administration des pensions puissent répondre précisément et rapidement à toutes les sollicitations des citoyens soucieux de leur future pension, qu'ils soient à l'avant-veille de leur pension ou qu'ils soient au milieu de leur carrière professionnelle. En effet, avoir une information précise, même s'ils sont éloignés de leur pension, leur permettra de planifier leur carrière et de poser des choix professionnels en toute connaissance de cause.

Ce vaste dossier de la réforme des pensions et de tous les enjeux qui y sont liés ne pourra se conclure aujourd'hui!

Je voudrais ouvrir une perspective importante dans ce grand chantier des pensions. On ne pourra certes faire autrement que d'allonger la carrière professionnelle. Mais une vision mathématique, quantitative, est vouée à l'échec si elle ne s'accompagne pas d'une stratégie sur le qualitatif et sur le "comment". L'ensemble des partenaires sociaux le reconnaissent et ils sont prêts à y travailler avec vous, que ce soit en aménageant les fins de carrière, que ce soit en trouvant des incitants, que ce soit en adaptant le travail en fonction des profils professionnels. Tout cela nous permettra de bénéficier de l'expérience professionnelle des personnes sans les décourager!

On ne règlera pas tout dans une loi, celle-ci ou d'autres.

Monsieur le ministre, je vous encourage à continuer à prendre ce défi important à bras-le-corps. Le fait de travailler plus longtemps ne peut signifier vivre moins longtemps!

09.07 Zoé Genot (Ecolo-Groen): Monsieur le président, on se rappellera la manière dont cette réforme des pensions était arrivée, à la hussarde, avec des amendements tombés sur les bancs à la dernière minute de sorte à empêcher un travail parlementaire convenable, ayant court-circuité le Conseil d'État et snobé syndicats et patrons souhaitant pourtant être associés à la réflexion.

À l'époque, on nous avait dit qu'il fallait travailler vite, dans l'urgence: hors de question de réfléchir ou de consulter. À présent, quasiment un an plus tard, nous nous rendons compte que, fatalement, ainsi qu'on le serine aux enfants, à force de vouloir faire vite, on fait mal et il faut recommencer. C'est ce que vous avez essayé de faire.

J'ai entendu des gens se réjouir de la réparation de ce texte. L'idéal aurait été de ne pas casser le système: cela aurait évité de devoir le réparer.

Aujourd'hui, le texte qui nous est présenté amène diverses améliorations par rapport à un autre texte, particulièrement mauvais en lui-même. Malgré cela, il reste malheureusement tout aussi injuste: en effet, comme on le voit, certaines catégories resteront en marge.

Par exemple, pour les interruptions de carrière, majoritairement adoptées par les femmes, l'addition concernant la pension continue à s'alourdir. Pour les personnes souffrant de longues maladies, la prise en compte des interruptions est moins favorable que par le passé. Sans parler des nombreuses incertitudes continuant à planer un an après le vote, malgré ce nouveau texte correctif.

Plus globalement, comme l'a montré le comité d'étude sur le vieillissement, à côté de son aspect positif, l'allongement du temps de travail entraînera un coût: les gens travailleront plus longtemps et auront droit à des allocations de pension plus importantes.

Pour nous, le plus important est de permettre à chacun de travailler même lorsqu'il est jeune. Pourtant, à l'heure actuelle, à cause de la crise, les premiers éloignés du marché de l'emploi sont les jeunes, les personnes immigrées, les personnes handicapées, toutes ces personnes qui ont eu le plus de peine à s'insérer dans le marché du travail. Pourtant, c'est d'eux que nous avons besoin comme actifs avant d'en obliger d'autres, qui ne le souhaitent pas nécessairement, à travailler plus longtemps.

Un autre effet pervers du système est son côté flou. Il est tellement flou que toute une série de personnes décident d'opter le plus rapidement possible pour un régime de sortie anticipée, même s'ils n'en ont pas vraiment besoin, parce qu'ils ne connaissent pas comment la situation évoluera dans le futur et préfèrent profiter de leurs droits le plus vite possible. Manifestement, ces règles floues et changeantes sèment une certaine panique.

C'est un véritable problème!

En outre, comme dans le premier texte, on donne à nouveau énormément d'habilitations au Roi. La situation n'est pas claire; on ne sait pas ce qui va se passer ni ce que le Roi va faire exactement avec toutes ces habilitations.

On essaie aujourd'hui de travailler un peu plus correctement. Dommage que cela n'ait pas été fait par le passé. Après avoir relu la réponse du ministre en commission et étant donné le départ de M. Van Quickenborne, je me suis dit que cela allait changer et qu'on allait peut-être pouvoir travailler un peu sérieusement. Mais la réplique du ministre n'est pas totalement rassurante. Il souligne l'importance du dialogue social que son prédécesseur a très bien mis en œuvre dans le cadre de cette réforme et il dit qu'il continuera à l'appliquer de la même manière, en mettant l'accent sur l'écoute des différents acteurs. Monsieur le ministre, j'imagine que c'est de l'humour car si vous comptez poursuivre dans la même voie que votre prédécesseur, c'est vraiment très inquiétant!

09.08 Alexander De Croo, ministre: Madame Genot, vous avez dit avoir été effrayée par ce que vous avez lu dans le rapport de la commission. J'imagine que votre effroi était tel qu'il vous a empêchée d'assister aux réunions de cette commission pour en discuter avec moi, ce qui est quelque peu dommage!

Pour revenir au contenu de vos propos, vous affirmez que c'est une loi de réparation car mon prédécesseur a mal fait les choses il y a environ un an. En réalité, nous avons apporté des précisions. Nous n'avons pas réparé, mais nous avons voulu préciser certaines choses car la pratique a permis de faire ressortir certains aspects.

Madame Fonck, vous avez parlé du fait que la concertation sociale avait démontré que le système fonctionne bien. Ce que nous avons démontré durant cette période d'un an, c'est que la combinaison du sens du réalisme des partenaires sociaux et du sens de l'action du pouvoir politique – il y avait urgence – donne de bons résultats. Je pense que l'un sans l'autre n'aurait pas donné de si bons résultats.

Madame Genot, selon vous, il y a un vent de panique car les gens ne savent pas de quel bois ils vont pouvoir se chauffer. Vous indiquez que des gens qui bénéficient de certains droits aujourd'hui se demandent

s'ils ne vont pas les perdre et qu'en conséquence, ils prennent leur retraite. C'est justement ce point qui est précisé. La plus grande précision que nous avons apportée est de dire que les droits acquis ne pourront jamais être perdus! Dire que les gens paniquent, c'est totalement faux. Les réformes ont pour conséquence qu'une diminution éventuelle des droits ne pourra jamais s'appliquer. Il n'y a donc aucune raison de paniquer!

Vous avez également dit que travailler plus longtemps n'était pas une idée judicieuse car cela générerait des pensions plus élevées et que, dès lors, d'un point de vue budgétaire, ce n'était pas une bonne chose. J'ai du mal à vous suivre! J'avais compris que votre parti estimait que des pensions convenables et durables étaient une priorité. Ici, nous prenons des mesures qui font en sorte que les gens travaillent plus longtemps, avec pour conséquence une pension plus importante. Et vous estimez que cela pose problème! Honnêtement, j'ai du mal à suivre votre raisonnement! Mais j' imagine que nous allons apprendre à mieux nous connaître dans les mois qui viennent et que je comprendrai mieux votre logique!

Madame Fonck, je reviens à ce que vous avez dit concernant la concertation sociale. La combinaison d'une volonté politique et d'une connaissance très pointue de la pratique des partenaires sociaux est ce que je recherche. Mais, c'est clairement un but que l'on poursuit ensemble et non l'un au-dessus de l'autre ou chacun de son côté.

Vous avez parlé de pédagogie. Je pense que le vieillissement et les pensions constituent un thème central pour ce gouvernement. Cela mène à plus de pédagogie. C'est mon devoir, ainsi que celui de tout le monde ici, de parler le plus possible des pensions, de sensibiliser les gens et de continuer à mener le débat à ce propos. Ce que nous faisons ici aujourd'hui, nous allons aussi le faire dans d'autres domaines de la thématique du vieillissement.

Mijnheer De Clercq, u hebt het gehad over de informatieverstrekking en dat is inderdaad een prioriteit die ik in de commissievergadering aangehaald heb.

Anderen hebben het ook gehad over de zekere individualisering van de pensioenberekening en van de loopbaanvoorwaarden. Dat lijkt mij het logisch gevolg van carrières die steeds complexer worden. De *job for life* bestaat in feite niet meer. Mensen van mijn generatie weten dat zij van job zullen moeten veranderen en dat carrières dus steeds individueler worden. Dat wil ook zeggen dat de berekening van de pensioenen steeds complexer wordt. Daarmee moeten onze pensioendiensten leren omgaan. Het is voor een stuk een probleem van input en output. Als de input, namelijk de carrière, complex is, dan is de output, namelijk de berekening van het pensioen, ook complex. Dat wil zeggen dat wij bijkomende inspanningen zullen moeten leveren om ervoor te zorgen dat wij aan de mensen correcte informatie kunnen verstrekken.

Het klopt dat wij in het voorbije jaar, in het licht van de preciseringen die de Kamer nog moest goedkeuren, soms aan mensen hebben moeten antwoorden met een schatting in plaats van een exacte berekening. Ik hoop, na de goedkeuring van het voorliggend wetsontwerp, dat wij dat kunnen verhelpen. Het zal voor mijn diensten in ieder geval een prioriteit zijn om ervoor te zorgen dat wij een goed antwoord kunnen geven aan de mensen.

Mevrouw Becq, u hebt, zoals velen, een vraag gesteld over de budgettaire impact van de voorliggende hervorming. Ik heb inderdaad gezegd dat ik het daarover zou kunnen hebben, eens de begroting afgerond was. Ik begrijp dat er heel veel nieuwsgierigheid is naar de cijfers daarover. Ik stel voor dat ik bij de bespreking van de programmawet en van de begroting meer details zal geven over de cijfers van 2013, aangezien wij die in de begroting behandeld hebben.

U hebt ook een vraag gesteld over de laagste pensioenen. Momenteel geldt de volgende regeling. Mocht een betrokkene op basis van de nieuwe berekening over een periode van tien jaar in plaats van een periode van vijf jaar, op een pensioen uitkomen dat lager ligt dan 1 261 euro, dan zal een herberekening plaatsvinden op basis van vijf jaar, dus op basis van de oude methode. De nieuwe berekening mag er echter niet toe leiden dat het pensioen hoger dan die 1 261 euro zou zijn.

Ook hebt u gevraagd welke parameters wij gebruiken en of wij dat bedrag zouden herzien. Laat mij daarop antwoorden door te zeggen dat wij de minimumpensioenen globaal willen hervormen. Ik wil dat dus eerder in een globaal kader bekijken. Er zijn natuurlijk budgettaire beperkingen waarvan u zich ook zeer bewust bent en die daarin zeker een rol zullen spelen.

U hebt het gehad over de eenheid van loopbaan en over de gemengde minimumpensioenen. Ik zal dat ook meenemen in een meer globaal beeld dat ik probeer te geven.

Ik wil eindigen met de opmerkingen van de heer Bracke. U zegt dat het te weinig is en dat bepaalde krantenartikels beweren dat de impact van de hervorming die wij hier doorvoeren in feite miniem zal zijn. Ik zou een andere studie willen citeren die vandaag ruim is besproken in de pers, namelijk de studie van de OESO. Die studie zegt dat de hervormingen in ons land op het vlak van de pensioenen en de arbeidsmarkt goede hervormingen zijn en dat ze meer impact zullen hebben dan men tot nu toe ingeschat heeft. Als ik een afweging mag maken tussen de graad van betrouwbaarheid van de citaten die u aanhaalt op basis van *Trends* of die op basis van studies van de OESO, dan neig ik er toch wat meer toe te luisteren naar de studies van de OESO. Misschien is dat een persoonlijke inschatting.

U zegt dat het eigenlijk een muizenstapje is, terwijl mijn voorganger het als een historische hervorming gepositioneerd heeft. Door te zeggen dat het een historische hervorming is, hebben we natuurlijk nooit gezegd dat dit de alomvattende, laatste hervorming zal zijn. Ik meen dat iedereen zich ervan bewust is dat wij op het gebied van de pensioenen zullen moeten blijven hervormen. Wij zullen ons moeten blijven aanpassen aan de maatschappelijke evolutie. Die maatschappelijke evolutie is dat men langer leeft en ook langer gezond blijft. Dat betekent dat we ook naar langer werken zullen moeten kijken en naar de juiste manier om dat te doen.

Ik wil nog even terugkomen op de vraag of dit nu al dan niet een unieke hervorming is. Ik preciseer dat deze hervorming in de openbare sector de eerste hervorming is sedert 1978. Het is de eerste hervorming sinds 1978. Vanuit dat standpunt zou ik dus durven zeggen dat ze historisch is, in ieder geval qua tijd. Ik meen dat het ook de eerste hervorming is op het gebied van de pensioenen die van toepassing is voor zowel de privésector als bij de zelfstandigen en in de openbare sector. Vanuit dat perspectief meen ik dat wat wij doen wel degelijk historisch is. Wij vragen aan iedereen, de ganse bevolking, om twee jaar langer te werken. Ik weet dat u zult zeggen dat er uitzonderingen zijn. Die zijn er vaak voor mensen die zeer dicht bij hun pensioenleeftijd staan. Ik vind het normaal dat we vermijden om daar te grote onzekerheid te creëren. Dit is echter een zeer verregaande hervorming, want we vragen iedereen de inspanning te doen om twee jaar langer te werken. Als u nu zegt dat dit *too little, too late* is, dan heb ik er toch wel moeite mee om die redenering te volgen. Ik heb er moeite mee vanwege een heel concreet voorbeeld.

Mijnheer Bracke, wanneer u ooit met pensioen gaat, zult u dat doen binnen het systeem van de VRT. Het pensioneringssysteem van de VRT is een decretale bevoegdheid van het Vlaams Parlement. Ik heb daarover als federaal minister geen enkele bevoegdheid. U hebt in de commissie gezegd dat u voor een berekening van uw pensioen eigenlijk een consultant nodig hebt, omdat het zo complex is. Inderdaad, het pensioensysteem van de VRT is onwaarschijnlijk complex. Ik heb vanmorgen geprobeerd er een analyse van te maken en ik geef toe dat ik het niet helemaal kon doorgronden.

Wat ik wel kon doorgronden, waren de voorwaarden voor pensionering bij de VRT. De voorwaarden voor pensionering bij de VRT zijn: een minimumleeftijd van 60 jaar en een minimumcarrière van 2 jaar. Dat is nog minder dan de loopbaanvoorwaarden bij de NMBS. Ik hoor zeer graag uw kritiek op de hervormingen en op de uitzonderingen die wij toestaan voor bijvoorbeeld het personeel van de NMBS, maar ik stel nu vast in welke toestand het pensioensysteem van de VRT zich bevindt, waarvoor een regering waarvan uw partij deel uitmaakt de bevoegdheid heeft, en ik weet nu ook dat men de jaren tussen 60 en 65 er bij de VRT gratis bij krijgt, of men werkt of niet. Er kan geen grotere incentive zijn bij de VRT om op 60 jaar met pensioen te gaan. De jaren die men daarna werkt, hebben toch geen enkel effect.

Ik wil dus afronden met wat ook de eerste minister vorige week in het halfroond gezegd heeft. Ik aanvaard kritiek met veel plezier, maar voor u kritiek geeft, wil ik u aansporen eerst voor eigen deur te vegan.

De **voorzitter**: Uw antwoord lokt mogelijk wel enige kritiek uit, van de heer Bracke bijvoorbeeld.

09.09 Siegfried Bracke (N-VA): U voelde mij blijkbaar komen, mijnheer de voorzitter. Ik wil inderdaad nog een drietal dingen zeggen.

Mijnheer de minister, ik ben om te beginnen verrast door uw antwoord, wanneer u, niet alleen door mijzelf maar ook door leden van uw meerderheid, gevraagd wordt naar de budgettaire impact. Uw antwoord daarop is dat u het eigenlijk niet weet, maar dat u het later, bij de bespreking van de programmawet zal uitleggen.

09.10 Minister **Alexander De Croo**: Ik heb gezegd dat ik het zal toelichten op het gepaste moment. Ik heb niet gezegd dat ik het niet weet.

09.11 **Siegfried Bracke** (N-VA): Dan moet u mij eens uitleggen waarom u het vandaag niet wil zeggen. U moet zich goed inbeelden waarmee wij hier bezig zijn. Morgen wordt hier naar alle waarschijnlijkheid een belangrijke wet goedgekeurd, waarvan aan de meerderheid wordt gezegd dat men later wel zal meedelen wat de budgettaire implicaties ervan zijn.

Dit is, sta mij toe het te zeggen, een bijzonder vreemde manier van werken. Dat is een belangrijke wet en daarvan zegt men aan u allen, ook aan mevrouw Becq die naar de budgettaire impact heeft gevraagd: later! Als het mij uitkomt, zal ik het u zeggen.

Mogen wij dat dan niet weten? Is er een reden om dat vandaag niet bekend te maken? Ik ben relatief nieuw in deze stiel, althans op deze banken, maar ik vind dit een bijzonder vreemde manier van werken. Ik zou u toch, ten nutte van de hier verzamelde personen, willen vragen of u vandaag niet kunt zeggen wat de budgettaire impact zal zijn. Als u zegt dat u het later zult zeggen, dan stemt mij dat ongerust. Ik krijg dan vermoedens en denk dan aan zaken die voor de hele samenleving niet zo correct zijn.

Geheel terzijde, nog het volgende detail. Ik heb niet *Trends* geciteerd, maar de Studiecommissie voor de Vergrijzing. Als u zegt dat u de OESO meer vertrouwt dan de vergrijzingscommissie, dan moet u echt eens met die commissie gaan spreken, want ik vertrouw die wel, eerlijk gezegd.

Over de grond van de zaak zegt u dat er nog hervormingen komen. Dat zal wel moeten, want met deze hervorming zult u er echt niet geraken. Dat is nu net de kern van het probleem, mijnheer de minister. U gaat met kleine stapjes werken. Ik ontken niet dat u nu een stapje zet; dat is zo en dat valt niet te ontkennen. Precies die methode zorgt er evenwel voor dat het perspectief op termijn ontbreekt. Wat u zegt is dat het perspectief onuitgesproken blijft en dat het wel in stapjes zal worden bereikt. Het ene stapje na het andere. Welnu, wij vinden dat u dat beter niet doet. Volgens ons is het aangewezen te werken met een langetermijnperspectief.

Vergis u niet, alleen in een langetermijnperspectief zullen de mensen die hervorming ook verdragen en mee ondersteunen. Bij dit soort zaken is het ook heel belangrijk dat mensen ze ondersteunen. Zij zijn daartoe bereid, als zij weten waar de uitkomst ligt. Als u nu zegt, net zoals bij de budgettaire impact, dat er effectief wat kritiek is en dat het niet ver genoeg gaat, dat dit niet de eerste hervorming is en dat er nog hervormingen komen, dan geraakt u er niet. Dat is methodologisch fout in mijn opvatting.

Ik kom tot mijn laatste punt, waarvan ik bijna zou zeggen dat het een persoonlijk feit is, met name met betrekking tot het pensioenstelsel van de VRT. Zoals al gezegd in de commissie heb ik ooit laten berekenen wat dat voor mij zou betekenen. Een mens stelt zich daarover al eens vragen, meer bepaald op gevorderde leeftijd en zeker als hij belangrijke stappen zet in zijn familiaal leven.

Ik heb dat toen inderdaad gezegd om u erop te wijzen hoe complex de werkelijkheid is. U moet de zaken hier niet omkeren.

Het is waar, en dat is maar goed, dat die *one job* voor de rest van het leven niet telt en dat dit verandert. Dat maakt de zaken complex, maar dat is geen legitimering om daarbovenop de reglementering over die complexe toestand nog complexer te maken. De ene complexiteit legitimeert de andere niet.

Overigens, wat het pensioensysteem van de VRT betreft, mijnheer de minister, is het absoluut waar dat als u zelf in wat moeilijker papieren zit, u het altijd over Vlaanderen en de N-VA hebt. Daarin volgt u uw grote leider van uw regering. Toen ik daar werkte, heb ik ettelijke keren meegemaakt dat als een regering in moeilijkheden kwam, uit welke partijen ze ook bestond, ze het dan altijd over een ander had.

Ik wil wel feitelijk antwoorden op wat u hebt gezegd. Als het waar zou zijn dat er bij de VRT een pensioenstelsel zou zijn waarbij men, als men twee jaar werkt, rechten genereert, dan zou dat fantastisch zijn, maar ik zou dan bij dezen willen vragen om dat af te schaffen. Het klopt niet dat men met twee jaar werken een pensioen zou kunnen verdienen, zoals u hier zegt. Dat is onzin. Dat kan niet.

Laten we bij deze hervorming blijven. We zitten in dit Parlement om dit ontwerp te bespreken, een ontwerp waarvan ik alleen maar kan zeggen dat het niet ver genoeg gaat. Laat Vlaanderen zijn problemen regelen.

Er zijn parlementen waar ze dat dan zullen bespreken. Indien het waar is wat u zegt over de regeling bij de VRT, dan moeten ze dat afschaffen.

Le **président**: Quelqu'un demande-t-il encore la parole? (*Non*)
Vraagt nog iemand het woord? (*Nee*)

La discussion générale est close.
De algemene bespreking is gesloten.

Discussion des articles **Bespreking van de artikelen**

Nous passons à la discussion des articles. Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion.
(Rgt 85, 4) **(2405/5)**

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan. De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 85, 4) **(2405/5)**

Le projet de loi compte 23 articles.
Het wetsontwerp telt 23 artikelen.

Aucun amendement n'a été déposé.
Er werden geen amendementen ingediend.

Les articles 1 à 23 sont adoptés article par article.
De artikelen 1 tot 23 worden artikel per artikel aangenomen.

La discussion des articles est close. Le vote sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.
De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over het geheel zal later plaatsvinden.

10 **Ordre du jour** **10** **Agenda**

10.01 **Thierry Giet** (PS): Monsieur le président, sauf erreur de ma part, nous arrivons aux points 8 et 9. Je vous signale qu'il y a eu une erreur d'agenda pour le ministre Magnette. Il ne peut nous rejoindre aujourd'hui; il pensait que ces points étaient inscrits à l'agenda de demain. Je vous demande donc de proposer à la Chambre d'inscrire ces points à la suite de l'ordre du jour initialement prévu demain.

De **voorzitter**: Gelet op de afwezigheid van de minister, die bevoegd is voor de volgende twee ontwerpen op de agenda, vermoed ik dat er geen bezwaar tegen zal zijn dat wij elkaar morgen opnieuw zien, na het vragen uur, voor de bespreking van de ontwerpen nrs 2444 en 2445.

Pas d'observation? (*Non*)
Il en sera ainsi.

Geen bezwaar? (*Nee*)
Aldus zal geschieden.

De vergadering wordt gesloten. Volgende vergadering donderdag 29 november 2012 om 14.15 uur.
La séance est levée. Prochaine séance le jeudi 29 novembre 2012 à 14.15 heures.

De vergadering wordt gesloten om 17.40 uur.
La séance est levée à 17.40 heures.

L'annexe est reprise dans une brochure séparée, portant le numéro CRIV 53 PLEN 116 annexe.

De bijlage is opgenomen in een aparte brochure met nummer CRIV 53 PLEN 116 bijlage.

